ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1891 — ΕΤΟΣ Η' — ΑΡΙΘ. 4

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10.
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Παρακαλοῦνται οἱ συνεχίσαντες καὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν εἰς τὴν «Ἑβδομάδα» συνδρομήν των, νὰ ἐμβάσωσι τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἢ ὅσον τὸ ταχύτερον. Ἔστωσαν δὲ βέβαιοι, ὅτι μεγάλην παρέχουσιν ὑπηρεσίαν ἀπαλλάσσοντες ἡμᾶς ἐπιμόχθων καὶ πολυδαπάνων αἰτήσεων καὶ ἀλληλογραφιῶν.

*

Οἱ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κ. κ. συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται νὰ ἐμβάσωσιν εἴτε ὀφειλομένας εἴτε ἀρξαμένας συνδρομάς, οἱ μὲν διὰ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀντιπροσωπεύοντος ἡμᾶς Τραπεζιτικοῦ καταστήματος τοῦ κ. Ι. Πεσμαζόγλου, οἱ δὲ διὰ τοῦ νέου ἡμῶν ἀντιπροσώπου κ. Πέτρου Ν. Γεωργιάδου βιβλιοπώλου—ἐκδότου ἐν Σμύρνῃ.

Οἱ ἀλλαχοῦ κ. κ. συνδρομηταὶ δύνανται νὰ ἐμβάσωσι τὰς συνδρομάς των διὰ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν, χαρτονομισμάτων ἢ γραμματοσήμων παντὸς κράτους καὶ τοκομεριδίων ἑλληνικῶν, οἱ δὲ ἐν Ρωσίᾳ διὰ χαρτονομίσματος πέντε ρουβλίων, ἐν συστημένῃ ἐπιστολῇ.

*

Τέλος παρακαλοῦνται οἱ ἐγγράψαντες νέους συνδρομητὰς ἐν ταῖς εἰς αὐτοὺς σταλείσαις ἀγγελίαις νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς ταχέως.

Ἡ Διεύθυνσις.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οἱ Βλάχοι τῆς Πίνδου: Οἱ Καραγκοῦνοι. Ἠπειρωτικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλη.
Ἡ χιονοθύελλα, διήγημα ἐκ τῶν τοῦ Πούσκιν. Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ, ὑπὸ Α. Γ. Κωνσταντινίδου.
Μεσαίων, Τὸ κτένισμα, ποίησις Δ. Ἠλιακοπούλου.
Ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα: Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις. Ἀπὸ Γραβιᾶς εἰς Ἀμφισσαν καὶ Δελφούς, ὑπὸ Γ. Φραγκούδη.
Ἀφρικανικαὶ εἰκόνες: Αἱ 5,000 παρθένοι τῆς Δαχομέης: Ἐκ τῶν τοῦ Adolfe Belot, μετ. Κ.
Κλεοπάτρα, μυθιστορία Henry Greville. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη, (συνέχεια).
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά. Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα.—Περίεργα.—Ποικίλα.
Ἰδιαίτερα γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Σπ. Π. Λάμπρου

Ὅλη αὐτὴ ἡ πολύπλοκος σειρὰ τῶν ὀρέων, ἅτινα κατακαλύπτουσι κατὰ διαφόρους διευθύνσεις τὴν Ἑλληνικὴν γῆν, δύναται, οὕτως εἰπεῖν, νὰ παραβληθῇ πρὸς πυκνόκλαδον δένδρον, ἔχον ὡς κορμὸν τὴν παχεῖαν ὀροσειράν, τὴν χωρίζουσαν τὴν Ἤπειρον ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ καλουμένην Πίνδον.

Ἡ παχεῖα αὕτη ὀροσειρὰ ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ταυλαντίας (τῆς σημερινῆς Κωλώνας), τῆς Ἠπείρου, κατ' εὐθεῖαν μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. Ὠνομάσθη δὲ Πίνδος, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Αἰλιανὸς (εἰς τὸ ι' περὶ ζῴων ἱστορ. βιβλίον), ἐκ τοῦ Πίνδου, υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν τριῶν ἑτέρων ἀδελφῶν του διὰ τὴν σύνεσιν καὶ ὡραιότητα αὐτοῦ, ἠναγκάσθη ν' ἀποχωρήσῃ τῆς πατρῴας ἀρχῆς καὶ νὰ καταφύγῃ ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, καὶ νὰ διέρχηται τὸν βίον του κυνηγῶν νευρούς. Ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἀρετῶν του ἠγαπήθη ὁ Πίνδος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, πολὺ δὲ περισσότερον ὑπὸ τοῦ Δράκοντος (μυθικοῦ ζῴου) τοῦ ὄρους, πρὸς ὃν ὁ βασιλόπαις ἀπέδιδε πάντοτε μέρος τοῦ κυνηγίου του. Ἀλλ' οἱ κακόβουλοι ἀδελφοί του ἔσπευσαν καὶ ἐνταῦθα νὰ τὸν κακοποιήσωσι. Μίαν λοιπὸν ἡμέραν εὑρόντες αὐτὸν μόνον, τὸν ἐφόνευσαν καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ὁ Πίνδος ψυχορραγῶν ἐστέναζε, κράζων εἰς βοήθειαν, ὃν ἀκούσας ὁ φίλος του Δράκων, σπεύδει, καὶ προφθάσας ἀποπνίγει τοὺς τρεῖς ἀδελφούς του. Ἐπιστρέψας δὲ ἔκλαυσε τὸν νεκρὸν φίλον του. Οἱ χωρικοί, μαθόντες, ἔσπευσαν εἰς ταφήν του, μεθ' ὃ ἔκτοτε ἐπωνομάσθη τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ τὸ ὄρος ὅλον Πίνδος[1] γενικῶς. Ἀκολούθως ὅμως ἀπεδόθησαν καὶ ἰδιαίτερα ὀνόματα εἰς τὰς διαφόρους τοῦ ὄρους κορυφάς, οἷον Γράμμος, κατὰ τὴν νῦν Γράμμουσταν, Ἀῶος ἢ Βοῖον κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ Ἀώου, Λύγγος κατὰ τὴν Σκμμαρίναν, Τύμφη ἢ Νύμφη κατὰ τὸ Μέτσοβον, Ἄχμων κατὰ τὸ Συρράκον καὶ Καλαρρύτας, Λέπρεον, Πολύαινον κ.τ.τ. Κατῴκουν δὲ τὴν Πίνδον οἱ Περραιβοὶ καὶ οἱ Βοῖοι πρὸς βορρᾶν καὶ βορειοδυτικῶς, οἱ Λύγγιοι καὶ οἱ Τυμφαῖοι ἢ Νυμφαῖοι κατωτέρω, εἰ Δρύοπες καὶ οἱ Δόλοπες πρὸς νότον, καὶ μεταξὺ οἱ Ἀθαμάνες, οἱ Ζάλαυρες, οἱ Τάλλαροι, καὶ οἱ Αἴθικες, οὓς ἐξήλασεν Πειρίθους ὁ Κένταυρος, κατὰ τὸν ποιητήν[2]. Ὕστερον, κατὰ τὸν μεσαίωνα ἀνεφάνημεν ἐπὶ τῆς Πίνδου ἡμεῖς οἱ Βλάχοι, πολυαριθμωτάτη φυλὴ κατοικοῦσα ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἑτέρας ἄκρας καὶ σήμερον.

Πόθεν ἤλθαμεν ἐπὶ τῆς Πίνδου καὶ πότε, ἀκριβῶς οὐδεὶς γινώσκει ἀκόμη, διότι ἔλαθε χώραν ἡ ἐμφάνισίς μας ἐν χρόνῳ καθ' ὃν βαθύτατον σκότος καλύπτει κατὰ μέγα μέρος τὴν Ἑλλην. ἱστορίαν. Ἀφοῦ δὲ ἐσφαλμένως περὶ αὐτῶν ἔχουσι γράψει οἱ τότε χρονογράφοι καὶ ἱστορικοί, ὁποίαν ἀλήθειαν δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν παρὰ τοῖς νεωτέροις; Πάντες οἱ περιηγηταί, οἵτινες ἐλθόντες ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ ἀπεφάσισαν, ἢ ἠναγκάσθησαν ὡς ἐκ τῆς ὁδοῦ, νὰ διέλθωσιν καὶ διὰ τῶν Βλάχων τῆς Πίνδου ἐσημείωσαν περὶ ἡμῶν ἐν τοῖς ὁδοιπορικοῖς αὐτῶν σημειωματηρίοις, ὅσα κατὰ τύχην ἔβλεπον καὶ ἤκουον διαβατικῶς, ὀλίγα καὶ ἀμυδρά.[1]

Ὥστε σήμερον, κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα καθ' ὃν ἀνακαλύπτονται τὰ βάρβαρα ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀνασκάπτονται προϊστορικοὶ θησαυροί, οὐδεὶς, τῶν ἡμετέρων τοὐλάχιστον, ἐπελάβετο τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ ἐκμάθῃ τὴν διάλεκτον τῶν Βλάχων τούτων, μελετῶν ἐπισταμένως τὴν σωζομένην περὶ αὐτῶν ἱστορίαν, καὶ νὰ ζήσῃ ἐπί τινα καιρὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅ,τι δὲ παρημέλησεν ἕνεκα τῶν ἀνωμάλων καιρῶν ν' ἀπομνημονεύσῃ ἡ ἱστορία, νὰ ἐκθάψῃ αὐτὸς ἐκ τῆς γλωσσολογίας, τῶν ἐθίμων, τοῦ βίου, τῶν τοπωνυμιῶν αὐτῶν.

«Ἵνα καταδειχθῇ ὁ ἀμφισβητούμενος ἐθνολογικὸς χαρακτὴρ φυλῆς τινος, ἐλλείψει ἱστορικῶν μνημείων, λέγει ὁ φιλοπονώτατος μεσκιωνοδίφης,[2] ἀπαιτεῖται ἐμβριθὴς ἔρευνα ἀνδρῶν ἐπιστημόνων, οὐχὶ ἐπιπολαίως διερχομένων τὴν ὑπὸ συζήτησιν χώραν καὶ ψελλιζόντων λέξεις τινὰς τῆς κρινομένης φυλῆς, ἀλλὰ πολυχρονίως αὐτῇ συνδιαιτωμένων, οὕτως εἰπεῖν ἐγκλιματιζομένων καὶ θρησκευτικῶς πᾶσαν παράδοσιν καὶ πᾶσαν λέξιν σημειούντων, οὐχὶ δὲ καὶ διαστρεφόντων

1 Ἴδε ἐν ἐκτάσει περὶ τούτου ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἰουνίου 1890 τοῦ «Παρνασσοῦ», ἐν ἡμετέρᾳ πραγματείᾳ περὶ «τριῶν δρακολιμνῶν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῆς Πίνδου».

2 Ἴδε Γεωγραφίαν Μελετίου ἐν τῷ περὶ Ἠπείρου τόμῳ.

1 Τοιοῦτοι εἶναι, καθ' ὅσον γνωρίζω ἐγώ, οἱ Leake (Researches in Greece, London 1814 καὶ Travels in Nothern Greece, London 1835), Pouqueville (Voyage dé la Grece, Paris 1820–21, καὶ Ὑπόμνημα περὶ τῶν Βλαχικῶν ἀποικιῶν ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Ἑλλάδος, L. Heuzey (le Mont Olympe et l'Acarnanie, 1860) Bolintineanu (Caletorii la Romania din Macedonia etc. Bucuresci 1863), Robert Stuart (the Vlakhs of Mount Pindus. Transactions of the Ethnological Society of London, vol. VI, 311–328, 1868), Kanitz (Serbiens Leipzig, 1868), Popilian (Romani din Peninsula Balcanica, Bucuresci, 1885), M. E. Picot (les Roumains de la Macédoine, Paris 1875, Caragiani (Romani din Peninsula Balcanica Bucuresci 1887), L's Grecs, les Albanais et les Valaques et l'empire Ottoman par un Valaque du Pinde, 1886 (οὗτος εἶναι ὁ περιβόητος Ἀπόστολος Μαργαρίτης καὶ G. Weigand (die sprache des Olympo-Walachen, Leipzic, 1888) κλ.

Οἱ τελευταῖοι μάλιστα τούτων μέλη ὄντες ἢ ὄργανα μίσθια τῆς Ῥωμανομακεδονικῆς Προπαγάνδας, τῆς συστάσης ἐν Βουκουρεστίῳ κατὰ τῷ 1861 τῇ πρωτοπῇ καὶ ὑποστηρίξει μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐπὶ πολιτικῷ σκοπῷ εἰς προσυλητισμὸν τῶν ἀνὰ τὴν Ἤπειρον, Θεσσαλίαν, Ἀλβανίαν καὶ Μακεδονίαν κατοικούντων Βλάχων *, ἔγραψαν διαστρέψαντες καθολοκληρίαν τοὺς ὅρους τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας.

Τὰ τυχαῖα ὁδοιπορικὰ ἀπομνημονεύματα λοιπὸν τῶν ξένων περιηγητῶν καὶ τὰς ἀμυδρὰς σημειώσεις τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων καὶ ἱστορικῶν ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὅσοι ἐκ τῶν ἡμετέρων ηὐδόκησε περὶ τῶν Βλάχων τῆς Πίνδου νὰ γράψωσιν, οἷοι οἱ κ. κ. Παπαρηγόπουλος (Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, 1874), Κ. Σάθας (Ἑλληνικὰ ἀνέκδοτα, 1867), Ἀνθ. Ἀλεξούδης (Περιγραφὴ Μητροπόλεως Βελιγράδων, 1868), Ἀραβαντινὸς (χρονογραφία τῆς Ἠπείρου, 1856), Μαρινος Π. Βρετός, (Ἐθν. Ἡμερολόγιον 1866), Π. Θεσπρωτὸς (Περὶ Βλάχων καὶ Κουτσοβλάχων ἐν «Πανδώρᾳ» Τόμ. 19, σ. 441), Ἀθ. Σταγειρίτης (Ἠπειρωτικά, 1819), Φιλιππίδης καὶ Κωνσταντᾶς, (Γεωγραφία νεωτερικὴ.. Βιέννη, 1790) Ι. Λαμπρίδης, ἰατρὸς (Ἠπειρωτικὰ μελετήματα 1885 1890), Σ. Γ. Παναγιωτόπουλος (Τίνες ἦλθον ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, ἐν «Ἑβδομάδι» τόμ. Α', 1884 φ. 13), καὶ ἄλλοι, οὐδὲν περίπου θετικὸν καὶ ὡρισμένον συμπέρασμα ἐπήνεγκον.

2 Ἑλλην. Ἀνέκδοτα, σ. ς'.

* Ἴδε περὶ τῆς Μακεδονορωμουνικῆς προπαγάνδας καὶ τῆς πολυκρότου διακηρύξεως αὐτῆς ἐν «Βρεττανικῷ Ἀστέρι», τόμ. 2, σελ. 422.

αὐτὰ τὰ πράγματα, εἰς ἀπόδειξιν προεσχηματισμένης ἰδέας. Ὅταν οὕτως ἀποθησαυρισθῶσιν αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις καὶ ἡ γλωσσολογικὴ ὕλη, δύναται τότε καταλλήλως νὰ ἐπιληφθῇ ἡ κριτικὴ τοῦ περὶ οὗ λόγος ἐθνολογικοῦ ζητήματος καὶ διευκρινηθῶσι τὰ κατ' αὐτό.»

Ἐθνολογικὰς ἐγὼ γνώσεις δὲν διαφιλονικῶ, οὔτε εἶμαι κατάλληλος διὰ γλωσσολογικας μελέτας. Ἀλλὰ γεννηθεὶς ἐπὶ τῆς Πίνδου, ἐκ Βλάχων γονέων, καὶ ἀνατραφεὶς ἐν μέσῳ Βλάχων μέχρι τῆς ἐνεστώσης ἡλικίας μου, ἐσκεφθην ὅτι ἀρκετὰς καὶ ἀληθεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πληροφορίας θέλω παράσχῃ, ἐὰν ἐκθέσω ὅσα μέχρι τοῦδε περὶ τῶν Βλαχων τῆς Πίνδου ἔχω συλλέξει, εἴτε ἐκ περιηγήσεών μου κατα διαφόρους καιρούς, ἀπο τεσσάρων ἤδη καὶ πέντε ἐτῶν, εἴτε ἐκ πληροφοριῶν ἄλλων, εἴτε ἐκ μελετῶν μου ἐπὶ τῶν ὅσα ἠδυνήθην ν' ἀναγνώσω ἐκ τῶν μεχρι σήμερον περὶ τῆς φυλῆς ταύτης γραφεντων. Ἐλπίζω δὲ ὅτι, διὰ τῆς ἐκθέσεως μου ταύτης, ἂν μὴ τελικὸν συμπέρασμα, τοὐλάχιστον ἀπαρχήν τινα θέλω προσφέρει εἰς τους καθ' ἡμᾶς ἐθνολόγους καὶ ἱστορικοὺς εἰς θετικὴν καὶ ἀληθῆ πλέον μελέτην καὶ λύσιν τοῦ πολυθρυλλήτου αὐτοῦ περὶ τῶν Βλαχων ζητήματος, ὅπερ τόσον σκοτεινον εἰσετι ὑφίσταται.

Ἄρχομαι λοιπὸν ἀπὸ βορρᾶ καὶ κατέρχομαι προς μεσημβρίαν τῆς Πίνδου ἐξετάζων καὶ περιγράφων ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ ἱστορικὴν, τοπογραφικὴν, ὀνοματολογικὴν, ἠθιμογραφικὴν καὶ γλωσσολογικὴν ἐποψιν τὰς τρεῖς φυλκς, τοὺς *Καραγκούνους* ἢ Ἀρβανιτοβλαχους, τοὺς περὶ τὴν *Σαμμαρίναν*, καὶ τοὺς ἄνα τὸ *Μαλακάσι*, εἰς ἃς σήμερον διακρίνονται οἱ Βλάχοι τῆς Πίνδου, σημειῶν ἐπίσης καὶ τας πρὸς ἀλλήλους κατα ταῦτα διαφορας ἢ ὁμοιοτητας, προστιθεμι δ' ἐν τέλει καὶ κατάλληλον χορογραφικὸν αὐτῶν πίνακα.

ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΟΙ

Ἡ βλαχικὴ αὕτη φυλὴ κατέχει κυρίως τὴν κατὰ τὴν Κωλώνιαν ἢ Μουζακιὰν (Ἰλλυριαν) χώραν τῆς Νίας ἢ Ἄνω Ἠπείρου. Ἡ μὲν Κωλώνια[1] πρὸς δυσμὰς παρὰ τὰ Μακεδονικὰ σύνορα κειμένη ὡς ὀρεινὴ καὶ ἀγρία παράγει κατοίκους πελωρίους τὸ ἀνάστημα, βροντοφώνους καὶ ἀγριωτάτους, ἐνῷ ἡ Μουζακιὰ[2] πρὸς τὸ Βεράτιον ἐκτεινομένη ὡς εὐφοροτάτη καὶ περικαλλὴς χώρα παράγει γλυκυτέρους ἀνθρώπους, βραχυτέρους τὸ ἀνάστημα καὶ πολυλόγους, περιφήμους δὲ ἱπποδαμαστάς, διότι ἡ χώρα των τρέφει πλῆθος ἵππων, θαυμαστῶν καθ' ὅλην τὴν Ἤπειρον, Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ Ἀλβανίαν διὰ τὸ βραχύτατον σῶμα καὶ τὴν θαυμασίαν ταχύτητά των.

Ἐν Μουζακιᾷ, ἐν ᾧ περιῆλθε καὶ ἐδίδαξεν, ἀπέθανε δὲ καὶ ἐτάφη ὁ Ἰσαπόστολος Κοσμᾶς πρὸ αἰῶνος ἤδη περίπου, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἔμεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνέπαφος. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀπροσίτῳ Κωλώνιᾳ, οἱ Τοῦρκοι ὑπερίσχυσαν καὶ ἐπέβαλον ἀπανταχοῦ τὸ θρήσκευμα τοῦ προφήτου των. Ὥστε οἱ ἐν Κωλώνιᾳ Καραγκοῦνοι εἶνε σήμερον πάντες σχεδὸν Ὀθωμανοί.

Ἐκτὸς τῆς χώρας ταύτης τὴν Βλαχικὴν αὐτὴν φυλὴν εὑρίσκομεν καὶ ἐν Ζαγαρίῳ τῆς Ἠπείρου, κατὰ τὸ θέρος, ὁπόθεν τὸν χειμῶνα καταβαίνει εἰς τὰ περὶ τοὺς Ἁγίους Σαράντα καὶ τὴν Ζαγιάδαν *χειμαδιά*. Ἐπίσης εὑρίσκομεν αὐτὴν καὶ περὶ τὸν Ὄλυμπον ἐν μικρῷ ἀριθμῷ, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Καρδίτσης[1]) καὶ τῶν Φερσάλων εἰς μέγα πλῆθος, ἐπὶ τῆς Ὄρθρυος, ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ[2]).

Ἀπανταχοῦ ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων *Ἀρβανιτόβλαχοι*, διότι ἀνέκαθεν εὑρέθησαν καθ' ὅλα μεμιγμένοι μετὰ τῶν Ἀλβανῶν. Τὸ δὲ ἕτερον ἐπώνυμον αὐτῶν *Καραγκούνιδες* ἢ *Καραγκοῦνοι*, ἐὰν μὲν θεωρηθῇ σύνθετον ἐκ τοῦ *Κάρες*[3]) — *Οὖνοι*, εἶνε βεβαίως καὶ αὐτὸ ἑλληνικόν. Ἐὰν ὅμως εἶνε, ὡς ἄλλοι λέγουσι[4], σύνθετον ἐκ τοῦ ἐπιθέτου *Καρὰ* (τουρκ. =μαῦρον) καὶ *γκοὺν* (ἀλβ.= ἔνδυμα, σιγκούνα), τότε τὸ ἐπώνυμόν των εἶνε ἀλβανικόν, ἀποδοθὲν βεβαίως αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Τούρκων ἐν Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ, ἀφοῦ ἡ λέξις *Καρὰ* εἶνε Τουρκικὴ μόνον. Πρὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων εἰς τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον καὶ ὀλίγον μετὰ τοῦτο καιρὸν οἱ βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουσι γενικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς Βλάχους τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀλβανοί.»

Εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀλβανικῆς ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος *Καραγκοῦνοι* συμφωνεῖ καὶ ὁ Leake λέγων, ὅτι ἐκλήθησαν οὕτω «πρὸς διαστολὴν τῶν ἄλλων Βλάχων, λευκὸν φορούντων ἔνδυμα», καίτοι εἶδεν ἰδίοις ὄμμασιν ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς ὅτι ἐκ τῶν περὶ τὴν Σαμμαρίνην, περὶ τὸ Μέτσοβον καὶ περὶ τὸ Συρράκον μόνον οἱ προβατοκτήμονες φέρουσι λευκὸν ἔνδυμα, οἱ δὲ λοιποὶ κατάμαυροι. Οἱ δὲ Καραγκοῦνοι μόνον τὸν ἐπενδύτην ἔχουσι μαῦρον. Κυρίως, νομίζω, ἡ ὀνομασία τῶν Καραγκούνων ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν συμβίων των, διότι οἱ Ἀλβανοὶ φέρουσι λευκὰ ἐνδύματα, πρὸς διάκρισιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Βλάχων.

Μεταξὺ των δὲ οἱ Καραγκοῦνοι καλοῦνται *Ρωμάνοι* (Romains), οἱ δ' ἐν Θεσσαλίᾳ, *Φαρσαλιῶται* (Farchârotii).

Τὸ κρανίον καὶ ἡ λοιπὴ φυσιογνωμία αὐτῶν εἶνε Ἀλβανικωτάτη· ἔχουσι μαύρους ὡραίους ὀφθαλμούς, μακρὰν κόμην, εὐρὺ μέτωπον, δασείας ὀφρῦς, μύστακας ἀριμανείως ἀνεστραμένους καὶ γένειον ἐντελῶς ξυρισμένον πάντοτε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τὸ δὲ χρῶμα τοῦ προσώπου των κλίνει ὀλίγον πρὸς τὸ μέλαν, μεμιγμένον μὲ τὴν πορφύραν τῆς εὐρωστίας καὶ τῆς ζωηρότητος. Οὐδεμία ὅθεν συμφωνία ὑφίσταται μεταξὺ τούτων, — οἵτινες εἶνε βαρβαρότεροι καὶ ἀγριώτεροι τῶν λοιπῶν Βλάχων καθ' ὅλα, — καὶ τῶν περὶ τὸν Δούναβιν, ὧν πιστὴν εἰκόνα ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς στίχοις τοῦ La Fontaine[1], ὅστις παρέλαβεν ἐπίσης τὴν εἰκόνα ἐκ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, ὡς ὁμολογεῖ.

Ὡραιόταται εἶνε αἱ γυναῖκες αὐτῶν, αἵτινες ἔχουσι γλυκυτάτους μαύρους ὀφθαλμούς, μελαγχροινὴν ἐπίσης χροιάν, καὶ θελκτικὸν μειδίαμα ἐπὶ τὰ λεπτὰ χείλη των, ἀμαζόνειον δὲ ἀνάστημα καὶ βάδισμα καὶ καὶ λυγερὸν σῶμα.

Φοροῦσιν οἱ μὲν ἄνδρες *σιγούνια* μάλλινα πάντα λευκὰ ἐκτὸς τοῦ ἐπενδύτου των, ὅστις εἶναι, ὡς προείπομεν, μαῦρος καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σκοῦφον λευκὸν μάλλινον ἐπίσης, ὃν οἱ γηραιότεροι περιτυλίσσουσι διὰ μελανοῦ ἢ βαθυκύανου μανδηλίου (σερβέτας, *ἢ πόσοι κατ' αὐτούς*). Ἐνίοτε ὅμως ἀποβάλλουσι τὸν σκοῦφον καὶ περιδένουσι διὰ τοῦ μανδηλίου μόνον τὴν κεφαλήν Τοιοῦτον κεφαλόδεσμον ἔχουσι καὶ οἱ Ἀλβανοί· αἱ δὲ γυναῖκές των φέρουσι πολυποικίλους ὑψηλαὶς παρακνημίδας, ἃς ἐπιμελέστατα κατασκευάζουσι μόναι των, *φοῦστας* ἢ *τσιποῦνι* μέλαν βραχὺ ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῆς κοιλίας, — οὐχὶ τῆς ὀσφύος, — φθάνον περικέντητον καὶ πολύπτυχον, δίκην φουστανέλας, ἀπὸ τῆς κοιλίας μέχρι τῆς ὀσφύος· δερματίνην πλατεῖαν ζώνην μελαναν καὶ ἐπὶ τοῦ λοιποῦ σώματός των *κορτὸν* (scurtu) μαῦρον, τὰς ἡμιανοικτὰς χειρίδας τοῦ ὁποίου ὁτὲ μὲν φοροῦσιν ὁτὲ δὲ ῥίπτουσιν ἐπὶ τῶν νώτων ὄπισθεν ὡς τὰ παλλικάρια, εἰς δυο δὲ μέρη μόνον καρφωμένον ἔμπροσθεν, — ὑπὸ τὸν λαιμὸν καὶ ἐπὶ τῆς ὀσφύος, ὥστε ἀφίνει ἐλεύθερα νὰ προβάλλωσι τὰ ὀγκώδη των στήθη, κεκρυμμένα ὅμως ὑπὸ τὸν παχὺν ἐκ λινοῦ κατάλευκον χιτῶνά των. Ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φοροῦσι σκοῦφον μαῦρον περιδεδεμένον ὑπερηφάνως διὰ μελανοῦ μανδηλίου, ἤ, — αἱ γηραιότεραι μάλιστα, — ὑψηλὸν πίλον ἐκ βαθυκυάνου ἐριούχου, δίκην περσικῆς τιάρας, ὃν καλοῦσι balso. Ἐν γένει λοιπὸν ἡ ἐνδυμασία των εἶνε μαύρη. Αὐταὶ ὑφαίνουσιν ἐκ τῶν μάλλιων τῶν προβάτων των καὶ τὰς ἑαυτῶν καὶ τὰς τῶν ἀνδρῶν των ἐνδυμασίας, καὶ βάφουσιν αὐτὰς ποικίλως. Ἀγαπῶσι μάλιστα νὰ στολίζωσι διὰ πυκνῶν κεντημάτων (ξόμπλια) καὶ νὰ φορτώνωσι διὰ βαρέων ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν κοσμημάτων (ἀρμάτα) τὰ ἐνδύματά των. «Πρέπει δὲ νὰ ἴδῃ τις αὐτάς, ὁμολογεῖ καὶ ὁ Pouguevillе, ἐπιστρεφούσας ἀπὸ τὸν ποταμόν, ἐν ᾧ ἔπλυναν, μὲ τὸ δέμα τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν ἐπὶ τῶν νώτων των καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸν λέβητα ἔνθα κατασκευάζουσι τὴν *ἀλυσίβα*, ἢ ἐρχομένας ἀπὸ τὴν βρύσιν μὲ τὸ σῶμά των κύπτον ὑπὸ τὸν ὄγκον τοῦ πλήρους ὕδατος βαρελίου, ὅπερ εἶνε φορτωμένα καί, — ἵνα μὴ χάσωσι καιρόν, — νηθούσας τὴν ἠλακάτην ἢ πλεκούσας τὰς περικνημίδας των.

Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε ἐν Ἠπείρῳ βαρβαρωτάτη, δύναταί τις εἰπεῖν· εἶνε κράμα τι ἀνώμαλον Ἀλβανικῆς καὶ Βλαχικῆς. Ἐνῷ ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ ἐξέμαθον κάλλιστα τὴν Ἑλληνικήν. Εἰς τὴν κυρίως γλῶσσάν των, τὴν Ἀλβανοβλαχικήν, διατηροῦσιν ἠχώ τινα φωνηέντων Κελτικὴν ἢ Γαλατικήν, ἔρρινον οὕτως εἰπεῖν. Π. χ. τὸν ἄρτον δὲν προφέρουσιν ὡς οἱ ἄλλοι Βλάχοι pâne, ἢ ὡς οἱ Ἰταλοὶ pane, ἀλλὰ pain καθαρῶς καὶ ὡσεὶ τὸ ain ἤτο en ἔρρινον, οὕτω καὶ τὸν κύνα cain (Βλαχ. câne, Ἰτ. cane); τὴν χεῖρα main (Βλαχ. mânâ, Ἰτ. mano) κ.τ.τ. καὶ τὸ φυλετικὸν ἐπίσης ὄνομά των Romain (Βλαχ. Românu, Ἰταλ. Romano, Λατ. Romanus). Τὴν θάλασσαν λέγουσιν amare, ἥτις Βλαχιστὶ σημαίνει τὸ ἁλμυρόν. Αἱ Βλαχικαὶ λέξεις των εἶνε αἱ περισσότεραι ὅμοιαι ἢ συγγενεῖς τῶν Λατινικῶν, ὀλίγισται δὲ Βουλγαρικαὶ καὶ Σλαβικαί, αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι Ἀλβανικαί. Πρὸ πάντων Ἀλβανικὰς μεταχειρίζονται εἰς τὰ κτήνη των, ὡς π. χ. cal ὁ ἵππος, guessa, barza, cotsina, corba, canuta, niagra flora κ.τ.τ. ὄντα χρωματολογικὰ ὀνόματα προβάτων καὶ αἰγῶν, εἰς τὰς τοπωνυμίας, ὡς catuna, Kiafa, gropa, struga κ. τ. λ. Καὶ ταύτας δὲ προφέρουσι μὲ τὴν αὐτὴν χαρακτηριστικὴν ἔρρινον καὶ συγκεκομμένην προφορὰν των. Ἄδουσιν ἐπίσης Ἀλβανιστὶ ὀλιγιστα δὲ σώζονται παρ' αὐτοῖς Βλαχικὰ ᾄσματα. Τρία τέσσαρα τὰ ὁποῖα ἤκουσα καὶ ἐσημείωσα, ἀντιγράφω ἐνταῦθα ἐκ μεταφράσεώς κατὰ λέξιν, ὡς καὶ μετὰ σημειώσεων γλωσσολογικῶν.

Ἔβγα, Ζόκα μου, 'στὸ Μάνο[1]
Νὰ ἰδῇς τὸ χωριό τοῦ Μαραμένου,
Τοῦ Μαραμένου καὶ τοῦ Ἀκλαπάσκα.
Πώ, πώ! ἀπὸ ἐκεῖ
Πόσοι ἔρχονται νευμένα σ' ἀσήμια,
Μὲ σταφίδες, μὲ μπιρμπιλιὰ (στραγάλια),
Μὲ ρακὶ ἀπ' τὴ Φραγκιά.
Τώρα, τώρα ἔρχονται οἱ συμπεθέροι
Γιὰ νὰ πάρουν τὴ Ζόκα νύμφη.
Ἔβγα, Ζόκα, ἀπ' τὸ σκαμάγια (λανάρια)
Ἀπ' ταῖς μπάσκαις (κουλούπια) ἀπ' τὰ ραλλία,
Μώρ' τί ἐδάκρυσες μώρ' Ζόκα;
— Δὲν ἐδάκρυσα, καπετάνε,
Γιατὶ (ἀλλὰ) μῶρῖξε νερὸ ὁ Στύλλος (Στυλιανός),
Ρίξε Δήμο, ἐπάνω στὸ Μάνο[2],
Γιατὶ μοῦ λερώνεται τὸ πρόσωπο,
Γιατὶ μοῦ σκουριάζῃ ἡ πλάκα (ἡ ἀσημένια βεβ.).

Παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ᾆσμα τοῦτο περιέχει καὶ ἔθιμά τινα γάμου.

Καὶ τὸ ἑξῆς:

— Πίσω ἀπῶνα δέντρο
Γέννησα μιὰ κοπελλίτσα.
— Πῶς, κόρη μ', τὴ γέννησες,
Καὶ μὲ ποιὰ τὴ σκέπασες;
— Μάνα, μοναχή μου τὴ γέννησα,
Καὶ μὲ τὴ γρηᾶ τὴ φάσκιωσα.
— Πῆς ἀδερφή, πῆς κόρη μου
Ποιὸς σὲ ἔπιασε ἀπ' τὴ μέση
— Ἡ γρηὰ μ' ἔπιασε ἀπ' τὴ μέση[1]

Καὶ ἕτερον[2]

— Κόρη, μῶρ' ὤμορφη,
Ἔλα καὶ σύρε γιὰ νερό
— Τὸ δρόμο ἄρσε μου, λεβέντη,
Γιατὶ μὲ καρτερεῖ ἡ μάνα.

Τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ Ἀλβανικὰ ᾄσματα αὐτῶν, ἐρωτικά, ποιμενικά, κλέφτικα καὶ μοιρολόγια. Τῆς ξενητειᾶς ᾄσματα δὲν ἔχουσι, διότι οὐδαμοῦ αὐτοὶ μόνοι ἄνευ τῶν οἰκογενειῶν των ξενητεύονται. Παρατηροῦμεν ὅμως πάντοτε εἰς τὰ ἀνωτέρω Βλαχικὰ ᾄσματά των, λέξεις ἑλληνικὰς συχνὰς καὶ προφορὰς ἑλληνικῶν στοιχείων ἐν Βλαχικαῖς λέξεσι, ὅπερ σημαίνει ὅτι τὰ ᾄσματά των αὐτὰ ἐπενοήθησαν μετὰ τὰς μετὰ τῶν Ἑλλήνων σχέσεις των. Ἰδίως δὲ κλεμμένας ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν εἰς αὐτά, ὅπερ θέλομεν ἀπαντήσει εἰς τὰ ᾄσματα τῶν Σαμμαριναίων, διότι περιέχουσιν ὡς εἴδομεν ἔθιμα ἀνήκοντα ἀποκλειστικῶς καὶ χαρακτηριστικῶς εἰς αὐτοὺς καὶ μόνον.

(ἕπεται τὸ τέλος)

Κ. Δ. Κρυστάλλης

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΠΟΥΣΚΗΝ

Η ΧΙΟΝΟΘΥΕΛΛΑ

(Διήγημα)

Τρέχουνε τ' ἄλογα πατοῦν τὸ χιόνι,
Χιόνι βουνό.
Μία παράμερα ἐκκλησιᾷμένη
Παρατηρῶ.

. . . . . .

Ἔξαφνα θύελλα βογγᾷ τριγύρω
Ἀδρὸ τὸ χιόνι πέφτει 'ς τὴ γῆ·
Μὲ τὴ φτεροῦγά του κοράκι μαῦρο
Σφυρίζει, στρέφεται 'ς τὸν οὐρανό·
Κι' αὐτὸς ὁ στόνος του σημαίνει λόπη!
Τ' ἄλογ' ἀνήσυχα, 'ς τὴ σκοτεινιά
Τὰ μάτια χώνουνε καὶ τρομαγμένα
Τὴ χαίτη ὀρθόνουν....

Ζορζοφσκης

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1811 ἔτους, εἰς ἐποχὴν ἀξιοσημείωτον, κατῴκει εἰς τὰ πέριξ τοῦ χωρίου Νιεναράδοβο ὁ ἀγαθὸς Γαβριὴλ Γαβριήλοβιτς Ρ**, ὅστις ἐφημίζετο καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν διὰ τὴν εὐπροσηγορίαν καὶ τὴν φιλοξενίαν του· οἱ γείτονες συχνάκις ἐπεσκέπτοντο αὐτόν, διὰ νὰ φάγωσι νὰ πίωσι, νὰ παίξωσιν ἀπὸ πέντε καπίκια τὸν πόντο μετὰ τῆς συζύγου του Πρασκόβιας Πετρόβνας καὶ τινες ἐξ αὐτῶν μόνον ὅπως ἴδωσι τὴν θυγατέρα των Μαρίαν Γαβριήλοβναν, εὔσωμον, ὠχράν καὶ δεκαεπτάετιδα κόρην. Ἐλογίζετο αὕτη πλουσία νύμφη καὶ πολλοὶ προώριζον αὐτὴν δι' ἑαυτοὺς ἢ διὰ τοὺς υἱούς των.

Ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐξεπαιδεύθη εἰς τὰ γαλλικὰ μυθιστορήματα καὶ ἑπομένως ἠρᾶτο. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ ἐξέλεξεν αὕτη ἦτο πτωχός τις ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ, διαμένων ἐπ' ἀδείᾳ εἰς τὸ χωρίον του. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ νέος ἐφλέγετο ὑπὸ ἴσου πάθους καὶ ὅτι οἱ γονεῖς τῆς ἀγαπητῆς του, παρατηρήσαντες τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν κλίσιν, ἀπηγόρευσαν εἰς τὴν θυγατέρα των νὰ σκέπτηται περὶ αὐτοῦ, αὐτὸν δὲ ὑπεδέχοντο χειρότερον ἢ ἕνα παρῃτημένον δικαστικὸν πάρεδρον.

Οἱ ἐρωμένοι μας διετέλουν ἐν ἀλληλογραφίᾳ καὶ καθ' ἑκάστην συνηντῶντο κατὰ μόνας εἰς τὸ ἐκ πιτύων ἄλσος ἢ παρὰ ἀρχαίαν τινα σκοπιάν. Ἐκεῖ ὡρκίζοντο πρὸς ἀλλήλους αἰώνιον ἔρωτα, κατηρῶντο τὴν τύχην καὶ ἔκαμνον διάφορα σχέδια. Ἀλληλογραφοῦντες καὶ συνδιαλεγόμενοι τοιουτοτρόπως, ἔφθασαν (ὅπερ λίαν φυσικὸν) εἰς τὸ ἑξῆς συμπέρασμα: Ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναπνέωμεν ὁ εἷς ἄνευ τοῦ ἄλλου, ἡ δὲ θέλησις τῶν σκληρῶν γονέων γίνεται πρόσκομμα εἰς τὴν εὐτυχίαν μας, δὲν δυνάμεθα ἄρα νὰ κάμωμεν καὶ ἄνευ αὐτῆς;

Νοεῖται ὅτι ἡ εὐτυχὴς αὕτη ἰδέα ἐπῆλθε πρῶτον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ νέου καὶ ὅτι αὕτη ἐγένετο λίαν ἀσπαστὴ εἰς τὴν ρωμαντικὴν φαντασίαν τῆς Μαρίας Γαβριήλοβιτς.

Ἐπῆλθεν ὁ χειμὼν ὅστις διέκοψε τὰς συνεντεύξεις των, ἀλλ' ἡ ἀνταπόκρισις ἐγένετο ἐπὶ μᾶλλον ζωηρά. Ὁ Βλαδήμιρος Νικολάγεβιτς, εἰς ἑκάστην ἐπιστολὴν ἱκέτευεν αὐτὴν νὰ συγκατατεθῇ ὅπως στεφθῶσι κρυφά; νὰ κρυφθῶσιν ἐπί τινα καιρόν, ἀκολούθως νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τοὺς πόδας τῶν γονέων οἵτινες, βεβαίως, θὰ συγκινηθῶσιν ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῆς ἡρωικῆς, σταθερότητος καὶ δυστυχίας τῶν ἐραστῶν, καὶ θὰ τοῖς εἴπωσιν ἀναμφιβόλως: «παιδιά, ἔλθετε εἰς τὰς ἀγκάλας μας!....»

Ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐπὶ πολὺ ἀμφεταλαντεύετο πλῆθος σχεδίων δραπετεύσεως εἶχεν ἀπορριφθῇ. Ἐπὶ τέλους συγκατετέθη: Ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ δὲν θὰ παρεκάθητο εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ θὰ ἀπεμακρύνετο εἰς τὸν κοιτῶνα της ἐπὶ προφάσει κεφαλαγίας. Ἡ θαλαμηπόλος αὐτῆς ἦτο μεμυημένη· ἀμφότεραι θὰ ἐξήρχοντο εἰς τὸν κῆπον διὰ τῆς ὀπισθίας θύρας· ὄπισθεν τοῦ κήπου θὰ εὕρισκον ἕτοιμον ἔλκυθρον, θὰ καθήσουν καὶ θὰ ὑπάγουν πέντε βέρστια μακρὰν τοῦ Νιεναράδοβο; εἰς τὸ χωρίον Ζάστρινο κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἤδη ὤφειλε νὰ ἀναμένῃ αὐτὰς ὁ Βλαδήμιρος.

Τὴν παραμονὴν τῆς ὡρισθείσης ἡμέρας, ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα δὲν ἐκοιμήθη καθ' ὅλην τὴν νύκτα· ἐτακτοποίει καὶ συνέλεγε τὰ ἀσπρόρρουχα καὶ ἐνδύματά της, ἔγραψε μακροσκελεστάτην ἐπιστολὴν πρὸς αἰσθηματικήν τινα δεσποινίδα, φίλην της καὶ ἑτέραν πρὸς τοὺς γονεῖς της.

---

1 Colonia (λατ.)=ἀποικία.
2 Μουζακιὲ (ἀλβ.)=εὔφορος γῆ.

1) «Καραγκουνιὰ λέγεται ἅπαν τὸ πεδινὸν τμῆμα τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσης καὶ μέρος τοῦ πεδινοῦ τμήματος τῶν Τρικκάλων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς καλοῦνται Καραγκούνιδες καὶ διαφέρουσιν ὐδιωδῶς τῶν ἄλλων θεσσαλικῶν φυλῶν κατά τε τὴν ἐνδυμασίαν, τὸν χαρακτῆρα, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα.» Χ. Χρηστοβασίλη, Ἤθη καὶ ἔθιμα Θεσσαλικά, ἐν Ἀττικῷ Ἡμερολ. τοῦ 1889, σελ. 167.

2) Heuzey, le mont Olympe et l' Acarnanie, «les valaques en Acarnanie.»

3) Κάρες κατὰ Β. Ζῶτον τὸν Μολοσσόν, φυλή τις ἀλβανικὴ περὶ τὴν πέλαι Ἀτιντανίαν.

4) Ι. Λαμπρίδου, Ἠπειρωτικὰ μελετήματα, τεῦχος 5 μέρος 2, σελ. 11 (1888).

1 La Fontainco. 272–273
Paysan
Des rives du Danube, homme dont Marc-Aurèle
Nous fait un portrait fort fidele.

. . . . . .

Son menton nourissoit une barbe touffue;
Toute sa personne velue
Représentoit un ours, mais un ours mal léché;
Sous un sourcil épuis il avoit l'oeil caché,
Le regard de travers, nez tortu, grosse lèvre,
Pórtoit sayon de poil de chèvre,
Et ceinture de jones marins.
Cet homme, ainsi bâti, fut député des villes
Qie lave le Danube

Ὁ ἐκδότης τοῦ La Fontaine E'. Geruzer, σημειοῦ, ὅτι ἡ λέξις sayon παράγεται ἐκ τοῦ Λατινικοῦ sagum, εἴδους βραχέως ἐπενδύτου, ὅπερ παρ' ἀρχαίοις Ρωμαίοις ἀντικαθίστα τὸ toge ἐν καιῷ πολέμου. Πιθανώτατα ἐκ τοῦ Λατινικοῦ τούτου νὰ παράγεται καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σιγκούνι καὶ τὸ Ἀλβανικὸν γκούν.

1) Colonia (λατ.)=ἀποικία.
2) Μουζακιὲ (ἀλβ.)=εὔφορος γῆ.
3) Κάρες κατὰ Β. Ζῶτον τὸν Μολοσσόν, φυλή τις ἀλβανικὴ περὶ τὴν πέλαι Ἀτιντανίαν.
4) Ι. Λαμπρίδου, Ἠπειρωτικὰ μελετήματα, τεῦχος 5 μέρος 2, σελ. 11 (1888).

1 Ὄνομα κορυφῆς ὄρους.
2 Ἐνταῦθα εἶνε ὄνομα ἀνδρὸς Μανώλη.

1) Dinápoi dipu cupatsu
Amintai un copilasu
— Kumu, ylie, lu fitas,
Sà ku care i' kuperas.
— Mumá, *siugurà lu fitai
Sà ku maia l' amfassai.
— Spune, sorà, spune, ylie,
Care te akàtsà di ilie?
— Maia me akàtsà di ilie.**

— 2 (Featà, mor' mussatà,
Es si dute tri apà.
— Kalea alassà ni, dzione,
Kà me asteapta muma κτλ.

* Μαῖα = ἡ γραῖα, ὡς καὶ τὸ ἑλλην. μαῖα καὶ ἡ μαμή, διότι συνήθως αἱ γραῖαι εἶνε μαμαί.
**Κυρίως ilie σημαίνει τὴν ὀσφύν, ὁπόθεν κρατοῦσι τὴν γυναῖκα ὅταν γεννᾷ.

Ἀπεχαιρέτα αὐτοὺς διὰ τῶν συγκινητικωτέρων ἐκφράσεων, ἀπέδιδε τὸ κίνημά της εἰς τὴν ἀκατάσχετον δύναμιν τοῦ πάθους καὶ κατέληγεν εἰς τὸ ὅτι, ὡς εὐτυχεστέραν στιγμὴν τοῦ βίου της θὰ θεωρῇ ἐκείνην καθ' ἣν, θὰ τῇ ἐπιτραπῇ νὰ ριφθῇ εἰς τοὺς πόδας τῶν πολυτιμοτάτων γονέων της. Σφραγίσασα ἀμφοτέρας τὰς ἐπιστολὰς διὰ σφραγῖδος ἐφ' ἧς ὑπῆρχον γεγλυμμέναι δύο φλεγόμεναι καρδίαι μετὰ προσηκούσης ἐπιγραφῆς, ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς στρωμνῆς σχεδὸν περὶ τὰ χαράγματα καὶ ἀπεκοιμήθη· ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ρικῶδη ὀνειροπολήματα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀφύπνιζον αὐτήν. Ὁτὲ μὲν τῇ ἐφαίνετο, ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν κάθηται εἰς τὸ ἔλκυθρον, διὰ νὰ πάγῃ νὰ στεφθῇ, ὁ πατὴρ αὐτῆς τὴν ἐμπόδιζε, τὴν ἔσυρε μετὰ τυραννικῆς τραχύτητος ἐπὶ τῆς χιόνης καὶ ἐκρήμνιζεν αὐτὴν ἐντὸς σκοτεινῆς ἀβύσσου... αὐτὴ δὲ κατέπιπτε μετ' ἀνεξηγήτου συγκινήσεως τῆς καρδίας· ὁτὲ δὲ ἔβλεπε τὸν Βλαδήμιρον, κατακείμενον ἐπὶ τῆς χλόης ὠχρὸν καὶ αἱμόφυρτον, ὅστις ἀποθνήσκων, ἱκέτευεν αὐτὴν μὲ διαπεραστικὴν φωνὴν νὰ σπεύσῃ νὰ στεφθῇ μετ' αὐτοῦ... Ἄλλαι τερατῶδεις καὶ συγκεχυμέναι ὀπτασίαι ἐπαρουσιάζοντο ἐνώπιον αὐτῆς ἀλλεπαλλήλως. Ἐπὶ τέλους ἠγέρθη ὠχροτέρα τοῦ συνήθους καὶ μετ' ἀπροσποιήτου κεφαλαλγίας. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς παρετήρησαν τὴν ἀνησυχίαν της· ἡ τρυφερὰ αὐτῶν μέριμνα καὶ αἱ ἀδιάλειπτοι ἐρωτήσεις: Τί ἔχεις, Μάσσα; Μήπως ἀσθενεῖς, Μάσσα; συνέτριβον τὴν καρδίαν της. Προσεπάθει νὰ τοὺς καθησυχάσῃ. νὰ φαίνηται φαιδρὰ καὶ δὲν ἠδύνατο. Ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα. Ἡ ἰδέα, ὅτι διὰ τελευταίαν ἤδη φορὰν διέρχεται τὴν ἡμέραν ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας της, συνέθλιβε τὴν καρδίαν της. Μόλις ἐδείκνυε σημεῖα ζωῆς· ἀπεχαιρέτισε κρυφὰ ὅλους τοὺς σκύλους, καὶ ὅλα τὰ περιστοιχοῦντα αὐτὴν ἀντικείμενα. Παρετέθη τὸ δεῖπνον· ἡ καρδία αὐτῆς ἔπαλλε σφοδρῶς. Διὰ τρεμούσης φωνῆς εἰδοποίησεν, ὅτι δὲν θέλει νὰ δειπνήσῃ, καὶ ἤρχισεν ἀποχαιρετῶσα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα της. Ἐκεῖνοι τὴν ἠσπάσθησαν καὶ κατὰ τὸ σύνηθες τὴν ηὐλόγησαν: μικροῦ δεῖν ἔκλαυσε. Ἐλθοῦσα εἰς τὸν κοιτῶνά της, ἐρρίφθη ἐπὶ καθίσματος καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Ἡ θαλαμηπόλος τὴν προέτρεπε νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ λάβῃ θάρρος. Τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἡ Μάσσα ὤφειλε νὰ ἐγκαταλείψῃ διὰ παντὸς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, τὸν κοιτῶνά της, τὸν ἥσυχον παρθενικὸν βίον... Ἔξω ἐμυκᾶτο χιονώδης θύελλα· ὁ ἄνεμος ἐσύριζε, τὰ ὐαλοπλαίσια τῶν παραθύρων ἔτρεμον καὶ ἐκρότουν. Τὰ πάντα ἐφαίνοντο εἰς αὐτὴν ὡς ἀπειλὴ καὶ θλιβερὸς οἰωνός. Μετ' οὐ πολὺ τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐσίγησε καὶ ἀπεκοιμήθη. Ἡ Μάσσα περιετυλίχθη μὲ σάλιον, ἐνεδύθη θερμὸν ἐπανωφόριον, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν πυξίδα της καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὀπισθίαν θύραν· ἡ ὑπηρέτρια ἠκολούθει φέρουσα δύο κομβοδέματα, καὶ ἦλθον εἰς τὸν κῆπον. Ἡ θύελλα ἐξηκολούθει· ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀντιμέτωπος, οἱονεὶ προσπαθῶν νὰ σταματήσῃ τὴν νεαρὰν κακοῦργον. Μετὰ μεγάλου κόπου ἀφίκοντο μέχρι τοῦ κήπου. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἔλκυθρον ἀνέμενεν αὐτάς. Οἱ ἵπποι κυριευθέντες ὑπὸ τοῦ ψύχους δὲν συνεκρατοῦντο· ὁ ἀμαξηλάτης τοῦ Βλαδημίρου περιεπάτει πλησίον αὐτῶν καὶ συνεκράτει αὐτούς. Ἐβοήθησε τὴν δεσποινίδα καὶ τὴν θαλαμηπόλον της νὰ καθήσωσι καὶ ἐτοποθέτησε τὰ κομβοδέματα καὶ τὴν πυξίδα, ἀνέλαβε τὰς ἡνίας, καὶ οἱ ἵπποι ἐπέταξαν.— Ἀφίνοντες τὴν δεσποινίδα εἰς τὴν κηδεμονίαν τῆς τύχης καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ἐλκυθηλάτου Τεριώσκα, ἃς στραφῶμεν πρὸς τὸν ἡμέτερον νεαρὸν ἐραστήν.

Ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁ Βλαδήμιρος ἐταξείδευε. Τὴν πρωΐαν ἐπορεύθη παρὰ τῷ ἱερεῖ τοῦ χωρίου Σάδρινο, μετὰ δυσκολίας κατέπεισεν αὐτόν, ἀκολούθως μετέβη πρὸς ἀναζήτησιν μαρτύρων μεταξὺ τῶν γειτονικῶν γαιοκτημόνων. Ὁ πρῶτος ὃν ἐπεσκέφθη, ἀπόστρατος τεσσαρακοντούτης σημαιοφόρος Δράβην, συγκατετέθη μετὰ προθυμίας. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο, ὡς ἐβεβαίου οὗτος, τῷ ἀνεμίμνησκε τὴν νεότητα καὶ τὰς τρέλλας του ὅταν ἦτο οὐσσάρος. Ἐζήτει νὰ πείσῃ τὸν Βλαδήμιρον νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ γεῦμα καὶ τὸν ἐβεβαίου, ὅτι τοὺς ἄλλους δύο μάρτυρας δὲν θὰ δυσκολευθῇ νὰ εὕρῃ. Τῷ ὄντι, μετὰ τὸ γεῦμα προσῆλθεν ὁ γεωμέτρης Σμιθ, μὲ μύστακας καὶ πτερνιστῆρας, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ διοικητικοῦ ἀστυνόμου, μειράκιον δεκαεπταετές, πρὸ μικροῦ κατατχθεὶς εἰς τὸ τάγμα τῶν οὐλάνων. Οὗτοι οὐχὶ μόνον ἐδέχθησαν τὴν ποότασιν τοῦ Βλαδημίρου, ἀλλὰ καὶ ὡρκίσθησαν ὅτι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ θυσιάσωσι καὶ τὴν ζωήν των ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ Βλαδήμιρος ἐνηγαλίσθη αὐτοὺς μετ' ἐκστάσεως καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν του ὅπως προετοιμασθῇ.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχε νυκτώσει. Ἐξαπέστειλε τὸν πιστόν του Τεριώσκαν εἰς Νιεναράδοβον μὲ τὴν *τρόϊκάν* του καὶ μὲ λεπτομερεῖς διαταγάς, δι' ἑαυτὸν δὲ διέταξε νὰ ζεύξωσι μικρὸν ἔλκυθρον μόνιππον, μόνος δὲ ἄνευ ἀμαξοδηγοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Ζάδρινο, ἔνθα μετὰ δύο ὥρας ἔμελλε νὰ ἔλθῃ καὶ ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα. Ἡ ὁδὸς τῷ ἦτο γνωστὴ καὶ ἡ ἀπόστασις μόνον εἴκοσι λεπτῶν.

Μόλις ὅμως ὁ Βλαδήμιρος εἶχε φθάσει εἰς τὸ πεδίον, ἠγέρθη τοιοῦτος ἄνεμος, ἐνέσκηψε τοιαύτη θύελλα, ὥστε οὐδὲν ἀπολύτως ἠδύνατο νὰ ἴδῃ. Εἰς μίαν στιγμὴν αἱ ὁδοὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ χιόνος· τὰ πέριξ ἐξηφανίσθησαν εἰς τὸ ζοφῶδες καὶ ὠχρὸν σκότος· ὁ οὐρανὸς συνεχέετο μετὰ τῆς γῆς· ὁ Βλαδήμιρος εὑρέθη εἰς τὸ πεδίον καὶ μάτην ἀνεζήτει τὸν δρόμον· ὁ ἵππος ἐβάδιζεν εἰς τὴν τύχην καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁτὲ μὲν ἀνυψοῦτο ὁτὲ δὲ κατήρχετο ἐντὸς λάκκων· τὸ ἔλκυθρον ἀνετρέπετο συνεχῶς. Ὁ Βλαδήμιρος προσεπάθει μόνον νὰ μὴ χάσῃ τὴν πραγματικὴν διεύθυνσιν. Ἀλλὰ τῷ ἐφαίνετο, ὅτι εἶχεν ἤδη παρέλθει ἡμίσεια ὥρα καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶχεν ἀκόμη φθάσει μέχρι τοῦ ἄλσους τοῦ Ζάδρινο. Παρῆλθον ἀκόμη δέκα λεπτὰ καὶ τὸ ἄλσος ἀκόμη δὲν εἶχε φανεῖ· Ὁ Βλαδήμιρος ἔβαινε διὰ μέσου τοῦ πεδίου, ηὐλακομένου ὑπὸ βαθειῶν τάφρων. Ἡ θύελλα δὲν ἐκόπαζεν, ὁ οὐρανὸς δὲν ἠθρίαζεν. Ὁ ἵππος ἤρχιζε νὰ ἀποκάμνῃ καὶ ὁ ἱδρὼς ἔρρεεν ἐξ αὐτοῦ ποταμηδὸν καὶ τοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐχώνετο σχεδὸν ἐντὸς τῆς χιόνος.

Ἐπὶ τέλους εἶδεν ὅτι ἔλαβεν ἀλλοίαν διεύθυνσιν. Ὁ Βλαδήμιρος ἔστη, ἤρχισε νὰ σκέπτηται, νὰ ἀναμιμνήσκηται, νὰ στοχάζηται καὶ ἐπείσθη ὅτι ὤφειλε νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὰ δεξιά. Ἀνεχώρησε πρὸς τὰ δεξιά. Ὁ ἵππος του μόλις ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ. Πλειότερον τῆς μιᾶς ὥρας ἦτο ἤδη καθ' ὁδόν. Τὸ Ζάδρινο δὲν πρέπει νὰ ἀπεῖχε πολύ. Ἀλλ' αὐτὸς προυχώρει προυχώρει καὶ τὸ πεδίον ἦτο ἀτελείωτον. Αἰωνίως λόφοι, χιόνες καὶ αὐλακες. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ ἔλκυθρον ἀνετρέπετο, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ ἀνήγειρεν· Ὁ καιρὸς παρήρχετο. Ὁ Βλαδήμιρος ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ πολύ.

Ἐπὶ τέλους διέκρινε πλαγίως μελανόν τι σημεῖον. Ὁ Βλαδήμιρος ἐστράφη πρὸς αὐτό. Πλησιάζων, εἶδε δάσος. Δόξα τῷ Θεῷ, ἐσκέφθη, τώρα δὲν ἀπέχω πολύ. Ἔβαινε παρὰ τὸ δάσος, ἐλπίζων ν' ἀνεύρῃ αὐθωρεὶ τὸν γνωστὸν δρόμον ἢ νὰ περιέλθῃ τὸ δάσος: τὸ Ζάδρινο εὑρίσκετο ὄπισθεν αὐτοῦ. Ταχέως εὗρε τὸν δρόμον καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῷ ζόφῳ τῶν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος περιβεβλημένων δένδρων. Ὁ ἄνεμος δὲν ἠδύνατο νὰ μυκᾶται ἐνταῦθα: ἡ ὁδὸς ἦτο ὁμαλή· ὁ ἵππος ἀνεθάρρησε, καὶ ὁ Βλαδήμιρος κατεπραύνθη.

Ἐν τούτοις προυχώρει, προυχώρει καὶ τὸ Ζάδρινο δὲν ἐφαίνετο· τὸ δάσος ἦτο ἀτελεύτητον. Ὁ Βλαδήμιρος μετὰ φρίκης εἶδεν ὅτι εἰσῆλθεν εἰς ἄγνωστον αὐτῷ δάσος. Ἐκυριεύθη ὑπὸ ἀπελπισίας, ἐκέντησε τὸν ἵππον· τὸ ἀτυχὲς ζῶον ἠθέλησε νὰ τρέξῃ ἀλλὰ ταχέως ἐκουράσθη καὶ μετὰ ἓν τέταρτον ἔβαινε βᾶδην, μ' ὅλας τὰς προσπαθείας τοῦ δυστυχοῦς Βλαδημίρου.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ δάσος καθίστατο ἀραιότερον, καὶ ὁ Βλαδήμιρος ἐξῆλθεν αὐτοῦ· τὸ Ζάδρινο δὲν ἐφαίνετο. Θὰ ἦτο σχεδὸν μεσονύκτιον. Δάκρυα ἀνήρχοντο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του· Διηυθύνετο εἰς τὴν τύχην. Ὁ καιρὸς ἐκόπασε, τὰ νέφη διεσκεδάσθησαν· ἐνώπιόν του ἐξετείνετο κοιλάς, κεκαλυμμένη ὑπὸ λευκοῦ κυματώδους τάπητος. Ἡ νὺξ ἦτο ἀρκούντως καθαρά. Εἶδεν, οὐ μακρὰν ἀπέχον, χωρίον, συνιστάμενον ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε οἰκιῶν. Ὁ Βλαδήμιρος διηυθύνθη πρὸς αὐτό. Εἰς τὴν πρώτην καλύβην ἐπήδησεν ἐκ τοῦ ἐλκύθρου, ἔδραμε πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ. Μετά τινα λεπτὰ τὸ παράθυρον ἠνεῴχθη, καὶ γέρων ἐπρόβαλε τὸν πολιὸν πώγωά του. «Τί ἀγαπᾶς;» — Μακρυὰ εἶνε τὸ Ζάδρινο; — «Ἂν ἦνε μακρυὰ τὸ Ζάδρινο λές;» — Ναί, ναί! μακρυὰ εἶνε; —«Δὲν εἶνε μακρυά: καμμιὰ δεκαριὰ βέρστια.» Εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Βλαδήμιρος ἤρπασε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος ὡς ἄνθρωπος ἀναμένων τὸν θάνατον.

«Κι' ἀπὸ ποῦ εἶσαι σύ;» ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων. Ὁ Βλαδήμιρος δὲν εἶχε πνοὴν νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν γενομένην ἐρώτησιν. «Εἰμπορεῖς, γέρο, εἶπεν οὗτος, νὰ μοῦ εὕρῃς ἕνα ἄλογο νὰ μὲ 'πάγῃ ἴσα μὲ τὸ Ζάδρινο;» — 'Αμ' τί ἄλογα ἔχομ' ἐμεῖς; ἀπεκρίθη ὁ μουζίκος. — «Δὲν ἠμπορῶ τοὐλάχιστον νὰ εὕρω ἕνα ὁδηγό; Θὰ τὸν πληρώσω ὅσα θελήσῃ.» — Στάσου, εἶπεν ὁ γέρων, κλείω τὸ παράθυρον: νὰ σοῦ στείλω τὸ γυιό μου· ἐκεῖνος σὲ πάει. — Ὁ Βλαδήμιρος ἀνέμενε. Δὲν παρῆλθε μία στιγμὴ καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ πάλιν. Τὸ παράθυρον ἠνοίχθη καὶ ὁ πώγων ἐφάνη· «Τί ἀγαπᾷς; — Ποῦ εἶνε λοιπὸν ὁ γυιός σου; — «Τώρα ἔρχεται, τὰ τσαρούχια του βάζει. Τί μήπως ἐκρύωσες; ἔλα μέσα ζεστάσου.» — «Εὐχαριστῶ· στεῖλε μου τὸ γυιό σου γλήγορα.

Ὁ πυλὼν ἔτριζε· νεανίας ἐξῆλθε κρατῶν ῥόπαλον καὶ προεπορεύθη ὁτὲ μὲν δείκνύων, ὁτὲ δὲ ἀνερευνῶν τὴν ὁδὸν ἥτις ἦτο κεκαλυμμένη ἀπὸ λόφους ἐκ χιόνος. — «Τί ὥρα εἶνε; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Βλαδήμιρος.—Μὰ γλήγορα θὰ ξημερώσῃ» ἀπεκρίθη ὁ νεαρὸς μουζίκος. Ὁ Βλαδήμιρος δὲν εἶπε πλέον οὔτε λέξιν.

Ἔκραζον οἱ πετεινοὶ καὶ ἦτο ἤδη φωτεινὰ ὅταν ἔφθασαν εἰς Ζάδρενο. Ὁ ναὸς ἦτο κεκλεισμένος. Ὁ Βλαδήμιρος ἐπλήρωσε τὸν ὁδηγὸν καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν ἱερέα. Ἡ τρόϊκά του δὲν εὑρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἱερέως. Ὁποία εἴδησις· ἀνέμενεν αὐτόν!

Ἀλλ' ἐπιστρέψωμεν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς γαιοκτήμονας τοῦ Νιεναράδοβο καὶ ἴδωμεν τί συμβαίνει ἐκεῖ.

Οἱ γέροντες ἠγέρθησαν καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὁ Γαβριὴλ Γαβριήλοβιτς μὲ σκοῦφον καὶ βραχὺν ἐπενδύτην, ἡ δὲ Πρασκόβια Πετρόβνα μὲ θερμὸν κοιτωνίτην. Παρέθεσαν τὸ σαμοβάριον, καὶ ὁ Γαβριὴλ Γαβριήλοβιτς, ἔστειλε κορασίδα τινὰ νὰ μάθῃ παρὰ τῆς Μαρίας Γαβριήλοβνας πῶς ἔχει ἡ ὑγεία της καὶ πῶς ἐκοιμήθη. Ἡ κορασὶς ἐπανῆλθε, λέγουσα ὅτι ἐκοιμήθη ἄσχημα, ὅτι τώρα αἰσθάνεται ἑαυτὴν καλήτερα καὶ ὅτι ἀμέσως θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν. Πράγματι ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐπλησίασε, νὰ χαιρετήσῃ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα της.

«Πῶς εἶνε ἡ κεφαλή σου Μάσσα;» ἠρώτησεν ὁ Γαβριὴλ Γαβριήλοβιτς. «Καλήτερα Μπαμπάκα», ἀπεκρίθη ἡ Μάσσα. «Χωρὶς ἄλλο, θὰ σᾶπιασαν χθὲς τὰ κάρβουνα, Μάσσα», εἶπεν ἡ Πρασκόβια Πετρόβνα. «Ἴσως, μαμάκα», ἀπεκρίθη ἡ Μάσσα.

Ἡ ἡμέρα διῆλθεν αἰσίως, ἀλλὰ τὴν νύκτα ἡ Μάσσα ἠσθένησε. Ἔστειλαν εἰς τὴν πόλιν δι' ἰατρόν, ὅστις ἐλθὼν τὸ ἑσπέρας εὗρε τὴν Μάσσαν πυρέσσουσαν. Σφοδρὸς κατέλαβεν αὐτὴν τύφος καὶ ἡ πτωχὴ Μάσσα ἐπὶ δύο ἑβδομάδας εὑρίσκετο εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου.

Οὐδεὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐγνώριζε περὶ τῆς ἀποδράσεως. Αἱ γραφεῖσαι τὴν προτεραίαν ἐπιστολαὶ εἶχον παραδοθῆ εἰς τὸ πῦρ· ἡ θαλαμηπόλος της εἰς οὐδένα εἶπέ τι, φοβουμένη τὸν θυμὸν τῶν κυρίων της. Ὁ ἱερεύς, ὁ ἀπόστρατος σημαιοφόρος, ὁ γεωμέτρης καὶ ὁ μικρὸς οὐλάνος ἦσαν σώφρονες καὶ δικαίως. Ὁ ἀμαξηλάτης Τεριώσκας οὐδέποτε εἶπέ τι περιττὸν καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ μέθῃ του. Τοιουτοτρόπως τὸ μυστικὸν διετηρήθη ὑπὸ πλειοτέρων τῆς ἡμισείας δωδεκάδος μεμυημένων. Ἀλλ' ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα, ἀδιακόπως παραληροῦσα κατὰ τὸν πυρετόν της, ὡμολόγησε τὸ μυστικόν της.

* 8 ὡς ἔγγιστα χιλιόμετρα.

Οἱ λόγοι της ἐν τούτοις, ἦσαν τόσον ἀσυνάρτητοι, ὥστε ἡ μήτηρ αὐτῆς, μὴ ἀπομακρυνθεῖσα ἐκ τῆς στρωμνῆς της, εἶχεν ἐννοήσει ἐξ αὐτῶν ὅτι ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἠράτο ἐμμανῶς τοῦ Βλαδημίρου Νικολάγεβιτς καὶ ὅτι, πιθανῶς, ὁ ἔρως ἦτο ἡ ἀφορμὴ τῆς νόσου της. Συνεσκέφθη μετὰ τοῦ συζύγου της, μετὰ τινων γειτόνων, καὶ ἐπὶ τέλους ἅπαντες ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν ὅτι, προδήλως τοιαύτη ἦτο ἡ τύχη τῆς Μαρίας Γαβριήλοβνας, ὅτι τὸ πεπρωμένον ἀδύνατον ἀποφυγεῖν, ὅτι ἡ πτωχεία δὲν εἶνε ἐλάττωμα, ὅτι δὲν θὰ ζήσῃ κανεὶς μὲ τὰ πλούτη, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ τοιαῦτα. Αἱ ἠθικαὶ συμβουλαὶ εἰσὶ θαυμασίως χρήσιμοι εἰς περιστάσεις καθ' ἃς ἀδυνατοῦμεν νὰ δικαιολογηθῶμεν.

Ἐν τοσούτῳ ἡ δεσποινὶς ἤρχισε ν' ἀναλαμβάνῃ. Ὁ Βλαδήμιρος πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν ἀναφανῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γαβριὴλ Γαβριήλοβιτς. Εἶχε τρομάξῃ ἐκ τῆς συνήθους ὑποδοχῆς. Ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσιν ἄνθρωπον ὅπως τῷ ἀναγγείλῃ τὴν ἀπροσδόκητον εὐτυχίαν: τὴν ἐπὶ τοῦ γάμου συγκατάθεσίν των. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῶν γαιοκτημόνων τοῦ Νιεναράδοβο, ὅταν εἰς ἀπάντησιν τῆς προσκλήσεώς των ἔλαβον παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὴν ἐλέγχουσαν παράφρονα τὸν γράψαντα αὐτὴν· ἐγνωστοποίει οὗτος ὅτι οὐδέποτε θὰ πατήσῃ τὸν πόδα εἰς τὴν οἰκίαν των, καὶ ἐζήτει νὰ λησμονήσωσι τὸν δυστυχῆ, οὗτινος ἡ μόνη ἐλπὶς εἶνε ὁ θάνατος. Μετά τινας ἡμέρας ἔμαθον οὗτοι ὅτι ὁ Βλαδήμιρος ἀπῆλθεν εἰς τὸ στράτευμα. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ 1812 ἔτος.

Πολὺ μετὰ ταῦτα οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο εἰς τὴν ἀναλαμβάνουσαν Μάσσαν. Αὕτη οὐδέποτε ἀνέφερε περὶ τοῦ Βλαδημίρου. Μετά τινας ἤδη μῆνας, ἰδοῦσα τὸ ὄνομά του μεταξὺ τῶν διακριθέντων καὶ βαρέως τραυματισθέντων εἰς τὴν ὑπὸ τὸ Βορόδινὸ μάχην ἐλειποθύμησε καὶ ἐφοβοῦντο μὴ τῇ ἐπανέλθῃ ὁ τύφος. Ἀλλ' ὅμως δόξα τῷ Θεῷ ἡ λειποθυμία δὲν ἔσχε συνεπείας.

Νέα θλῖψις ἐπῆλθεν εἰς αὐτὴν· ὁ Γαβριὴλ Γαβριήλοβιτζ ἀπέθανεν, ἀφίσας αὐτὴν κληρονόμον ἀπάσης τῆς περιουσίας του. Ἀλλ' ἡ κληρονομία οὐδόλως ἐπαρηγόρει αὐτὴν· διεμερίσατο μετ' εἰλικρινείας τὴν θλῖψιν τῆς δυστυχοῦς Πρασκόβιας Πετρόβνας καὶ ὡρκίσθη οὐδέποτε νὰ ἀποχωρισθῇ αὐτῆς· ἐγκατέλιπον ἀμφότεραι τὸ Νιεναράδοβο, τόπον θλιβερῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐξέλεξαν ὡς διαμονὴν των τὸ χωρίον ***.

Οἱ μνηστῆρες καὶ ἐνταῦθα περιεστοίχιζον τὴν θελκτικὴν καὶ πολύφερνον νύμφην, ἀλλ' αὐτὴ εἰς οὐδένα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔδιδεν ἐλπίδα. Ἡ μήτηρ της ἐνίοτε παρκκίνει αὐτὴν νὰ ἐκλέξῃ σύντροφον τοῦ βίου της· ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἔσεισε τὴν κεφαλήν της καὶ ἐβυθίζετο εἰς διαλογισμούς. Ὁ Βλαδήμιρος δὲν ὑπῆρχεν ἤδη ἐν τῇ ζωῇ· ἀπέθανεν ἐν Μόσχᾳ τὴν προτεραίαν τῆς εἰσόδου τῶν Γάλλων. Ἡ Μάσσα διετήρει ἱερὰν τὴν ἀνάμνησίν του, τοὐλάχιστον ἐφύλαττε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ τῇ ἐνθυμίζῃ αὐτόν: βιβλία, ἄλλοτε ὑπ' ἐκείνου ἀναγνωσθέντα, εἰκόνας, μουσικὰ τετράδια καὶ στίχους δι' αὐτὴν γραφέντας. Οἱ γείτονες μαθόντες πάντα ταῦτα, ἐθαύμαζον τὴν σταθερότητά της καὶ μετὰ περιεργείας ἀνέμενον τὸν ἥρωα ὅστις ἔμελλεν ἐπὶ τέλους νὰ θριαμβεύσῃ ἐπὶ τῆς θλιβερᾶς πίστεως τῆς παρθενικῆς ταύτης Ἀρτεμισίας.

Ἐν τοσούτῳ ὁ πόλεμος ἔληξεν ἐνδόξως. Τὰ συντάγματά μας ἐπανήρχοντο ἐξ Εὐρώπης. Ὁ λαὸς ἔσπευδεν εἰς προϋπάντησίν των. Ἡ μουσικὴ ἀνέκρουεν ἐπινικίους παιᾶνας: «Ζήτω Ἐρρῖκος ὁ τέταρτος», τυρολικοὺς ζροβίλους καὶ τεμάχια ἐκ τῆς Ζοκόνδης. Ἀξιωματικοί, οἵτινες ἐξεστράτευσαν σχεδὸν μειράκες, ἐπέστρεφον ἀνδρωθέντες ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς μάχης, κατάφορτοι ἀριστείων. Οἱ στρατιῶται φαιδρῶς συνδιελέγοντο πρὸς ἀλλήλους, παρενθέτοντες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὴν ὁμιλίαν των γερμανικὰς καὶ γαλλικὰς λέξεις. Ἀλησμόνητος ἐποχή! Ἐποχὴ δόξης καὶ ἐκστάσεως! Πόσον σφοδρῶς ἔπαλλεν ἡ ρωσικὴ καρδία εἰς τὴν λέξιν: πατρίς! Ὁπόσον ἡδὺ ἦσαν τὰ δάκρυα κατὰ τὴν ἐπάνοδον! Μεθ' ὁπόσης ὁμοθυμίας συνηνοῦμεν τὸ αἴσθημα τῆς ἐθνικῆς ὑπερηφανείας μετὰ τῆς πρὸς τὸν ἄνακτα ἀγάπης! Καὶ δι' αὐτὸν—ὁποία στιγμή.

Αἱ γυναῖκες, αἱ Ρωσίδες γυναῖκες ἀνεδείχθησαν τότε ἀπαράμιλλοι. Ἡ συνήθης αὐτῶν ψυχρότης ἐξέλιπεν. Ἡ ἔκστασις αὐτῶν ἦτο ἀληθῶς συγκινητική, ὅταν, ὑποδεχόμεναι τοὺς νικητάς, ἐκραύγαζον οὐρρά!

«Καὶ ταῖς σκουφέταις των πετοῦσαν 'ς τὸν ἀέρα».

Τίς ἐκ τῶν τότε ἀξιωματικῶν ἀρνεῖται, ὅτι εἰς τὴν ρωσίδα γυναῖκα ὤφειλεν οὗτος τὴν καλητέραν τὴν πολυτιμοτέραν ἀνταμοιβήν;...

Κατὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐποχὴν ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα κατῴκει μετὰ τῆς μητρός της εἰς τὸ κυβερνεῖον *** καὶ δὲν εἶδε πῶς ἐώρταζον ἀμφότεραι αἱ πρωτεύουσαι τὴν ἐπάνοδον τοῦ στρατεύματος. Ἀλλ' εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰ χωρία ὁ γενικὸς ἐνθουσιασμός, ἴσως ἦτο ἀκόμη πλειότερος. Ἡ εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἐμφάνισις ἀξιωματικοῦ, ἦτο δι' αὐτὸν πραγματικὸς θρίαμβος, καὶ οἱ φρακοφόροι ἐρασταὶ κυριολεκτικῶς ἐμηδενίσθησαν ἀπέναντι τῆς λάμψεως ἐκείνων.

Εἴπομεν ἤδη, ὅτι ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα, μ' ὅλην τὴν ψυχρότητά της, πάντοτε ὡς πρότερον περιεστοιχεῖτο ὑπὸ ἀναζητητῶν. Πάντες ὅμως ὤφειλον νὰ ὑποχωρήσωσιν ὅτε ἐνεφανίσθη εἰς τὸ μέγαρον αὐτῆς ὁ τραυματισθεὶς συνταγματάρχης τῶν οὐσσάρων Βούρμην, φέρων εἰς τὴν κομβιοδόχην τὸν σταυρὸν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ *ἐνδιαφερουσαν ὠχρότητα*, ὡς ἔλεγον αἱ ἐγχώριοι δεσποινίδες. Εἶχεν ἡλικίαν εἴκοσι ἓξ περίπου ἐτῶν. Ἦλθε μὲ ἄδειαν εἰς τὰ κτήματά του, εὑρισκόμενα πλησίον τοῦ χωρίου τῆς Μαρίας Γαβριήλοβνας. Ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐξετίμησεν αὐτόν· ἐνώπιόν του ἡ συνήθης μελαγχολία της μετετρέπετο εἰς ζωηρότητα. Δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τῷ ἔκαμνε τὴν φιλάρεσκον, ἀλλὰ ποιητὴς ἂν παρετήρει τὴν διαγωγήν της θὰ ἔλεγε

Se amor non é,che dunche ? . . .

Ὁ Βούρμην ἦτο, πράγματι πολὺ ἀξιέραστος νέος. Εἶχε κυρίως ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα

τὸ ὁποῖον ἀρέσκει εἰς τὰς γυναῖκας: τὸ πνεῦμα τῆς εὐπρεπείας καὶ ἐπισκοπήσεως, ἄνευ ἐπιτηδεύσεων καὶ ῥαθύμως εὐτράπελον. Ἡ πρὸς τὴν Μαρίαν Γαβριήλοβναν διαγωγή του ἦτο ἁπλῆ καὶ ἐλευθέρα, ἡ ψυχή καὶ τὰ βλέμματά του τὴν ἠκολούθουν πανταχοῦ. Ἐφαίνετο χαρακτῆρας ἡπίου καὶ σεμνοῦ, ἀλλ' ἡ φήμη ἐβεβαίου ὅτι ἦτό ποτε φοβερὸς ταραξίας, καὶ τοῦτο οὐδόλως ἔβλαπτεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς Μαρίας Γαβριήλοβνας, ἥτις, (ὡς ὅλαι ἐν γένει αἱ νεαραὶ κυρίαι) μετ' εὐχαριστήσεως τῷ συνεχώρει τὰς τρέλλας του, ἐλεγχούσας τόλμην καὶ ζωηρότητα χαρακτῆρος.

Ἀλλὰ πλειότερον παντός.... (πλειότερον τῆς τρυφερότητός του, πλειότερον τῆς ἐνδιαφερούσης ὠχρότητός του, πλειότερον τῆς δακτύλιον φερούσης χειρός του) ἡ σιωπὴ τοῦ νεαροῦ οὐσσάρου, πλειότερον παντὸς ἐκέντα τὴν περιέργειαν καὶ φαντασίαν της. Δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἤρεσκεν εἰς ἐκεῖνον πιθανῶς καὶ αὐτὸς διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς πείρας του ἠδυνήθη ἤδη νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὑπῆρχεν ἐξαίρεσις δι' αὐτόν· πῶς λοιπὸν μέχρι τοῦδε δὲν εἶδεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας της καὶ δὲν ἤκουσεν ἀκόμη τὴν ὁμολογίαν του; Τί τὸν ἠμπόδιζεν; Δειλία, ἡ ἀδιαχώριστος τοῦ εἰλικρινοῦς ἔρωτος, ὑπερηφάνεια, ἡ φιλαρέσκεια παμπονήρου γυναικαθήρου; Τοῦτο ἦτο δι' αὐτὴν αἴνιγμα. Σκεφθεῖσα καλῶς, εὗρεν ὅτι ἡ δειλία ἦτο ἡ μόνη τούτου ἀφορμὴ καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ διὰ πλειοτέρας προσοχῆς, καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις, διὰ τρυφερότητος. Εἶχεν ἤδη προετοιμάσῃ τὴν μᾶλλον ἀπροσδόκητον λύσιν, καὶ μετ' ἀνυπομονησίας ἀνέμενε τὴν στιγμὴν ῥομαντικῆς ἐξηγήσεως. Τὸ μυστικόν, οἷον δήποτε καὶ ἂν εἶνε, πάντοτε βαρύνει τὴν γυναικεῖαν καρδίαν. Αἱ πολεμικαὶ αὐτῆς ἐνέργειαι ἔσχον τὴν ποθουμένην ἐπιτυχίαν· τοὐλάχιστον ὁ Βούρμην ἔπεσεν εἰς τοιαύτην σκέψιν καὶ οἱ μαῦροι ὀφθαλμοί του μὲ τόσην φλόγα προσηλοῦντο ἐπὶ τῆς Μαρίας Γαβριήλοβνας, ὥστε ἡ ἀποφασιστικὴ στιγμὴ προδήλως δὲν ἀπεῖχε πολύ. Οἱ γείτονες ὡμίλουν περὶ τοῦ γάμου ὡς περὶ πράξεως ἤδη τελεσθείσης, καὶ ἡ ἀγαθὴ Πρασκόβια Πετρόβνα ἔχαιρε, διότι ἡ κόρη της εὗρεν ἐπὶ τέλους ἀντάξιον αὐτῆς γαμβρόν.

Ἐκάθητό ποτε ἡ γραῖα μόνη εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἔθετε *πασιέντσαν*, ὅτε ὁ Βούρμην εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἀμέσως ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς Μαρίας Γαβριήλοβνας. «Εἶνε εἰς τὸν κῆπον ἀπεκρίθη ἡ γραῖα: πηγαίνετε νὰ τὴν εὑρῆτε κ' ἐγὼ θὰ σᾶς περιμένω ἐδῶ.» Ὁ Βούρμην ἐξῆλθεν, ἡ δὲ γραῖα ἐσταυροκοπήθη καὶ ἐσκέφθη: «νάδιν' ὁ Θεὸς νὰ τελειώσῃ σήμερα αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις!»

Ὁ Βούρμην εὗρε τὴν Μαρίαν Γαβριήλοβναν παρὰ τὸν ρύακα ὑπὸ ἰτέαν, κρατοῦσαν βιβλίον εἰς χεῖρας, καὶ λευκὰ ἐνδεδυμένην· καθαυτὸ ἡρωΐδα μυθιστορήματος. Μετὰ τὰς πρώτας ἐρωτήσεις, ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐπίτηδες ἐτροφοδότει τὴν συνδιάλεξιν, ἐπαυξαύουσα τοιουτοτρόπως τὴν ἀμοιβαίαν ταραχήν, ἐξ ἧς ἠδύνατο νὰ ἀπαλαχθῶσι μόνον δι' αἰφνηδίας καὶ ἀποφασιστικῆς ἐξηγήσεως. Οὕτω καὶ συνέβη: Ὁ Βούρμην αἰσθανόμενος τὸ δυσχερὲς τῆς θέσεώς του, ἀνήγγειλεν ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐπεδίωκε περίστασιν κατάλληλον νὰ τῇ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν του καὶ ἀπῄτησε στιγμὴν προσοχῆς· Ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἔκλεισε τὸ βιβλίον καὶ ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς σημεῖον συγκαταθέσεως.

— Σᾶς ἀγαπῶ, εἶπεν ὁ Βούρμην: σᾶς ἀγαπῶ ἐμμανῶς... (ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐκοκκίνισε καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἔτι χαμηλότερον). Ἐφέρθην ἀπροσέκτως, παραδιδόμενος εἰς τὴν γλυκεῖαν ἕξιν, τὴν ἕξιν νὰ σᾶς βλέπω καὶ σᾶς ἀκούω καθ' ἑκάστην... (Ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἀνεμνήσθη τῆς πρώτης ἐπιστολῆς τοῦ H. Preux). Τώρα εἶνε πλέον ἀργὰ νὰ θέλω νὰ ἐναντιωθῶ εἰς τὸ πεπρωμένον· ἡ ἀνάμνησίς σας, ἡ ἐρασμία ἡ ἀπαράμιλλος μορφή σας ἔσται ἀπὸ τοῦδε ἡ βάσανος καὶ ἡ παραμυθία τοῦ βίου μου, ἀλλὰ μοὶ ἀπομένει ἀκόμη νὰ ἐκπληρώσω βαρεῖάν τινα ὑποχρέωσιν, ν' ἀποκαλύψω ὑμῖν φοβερὸν μυστήριον καὶ νὰ θέσω μεταξὺ ἡμῶν ἀποσπέλαστον πρόσκομμα.— «Πάντοτε ὑπῆρχε τὸ πρόσκομμα τοῦτο, ζωηρῶς διέκοψεν ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα: οὐδέποτε θὰ ἠδυνάμην νὰ γίνω σύζυγός σας...»

— Τὸ γνωρίζω, ἀπεκρίθη οὗτος ἡσύχως: γνωρίζω ὅτι ἠγαπήσατέ ποτε, ἀλλ' ὁ θάνατος καὶ τριῶν ἐτῶν θλῖψις... Ἀγαθὴ καὶ ἀξιέραστος Μαρία Γαβριήλοβνα! Μὴ θελήσητε νὰ μοῦ στερήσητε τὴν τελευταίαν παρηγορίαν: ἡ ἰδέα ὅτι συγκατετίθεσθε νὰ μὲ καταστήσητε εὐτυχῆ ἄν... — «Σιωπήσατε, πρὸς Θεοῦ, σιωπήσατε. Μὲ σπαράσσετε.» — Ναί, γνωρίζω, αἰσθάνομαι, ὅτι ἠδύνασθε νὰ γίνητε ἰδικήμου, ἀλλὰ—εἶμαι δυστυχέστατον πλάσμα... εἶμαι νυμφευμένος!

Ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἐθεώρησεν αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως.

— Εἶμαι νυμφευμένος, ἐξηκολούθησεν ὁ Βούρμην: εἶμαι νυμφευμένος τέσσαρα ἤδη ἔτη, καὶ ἀγνοῶ ποία εἶνε ἡ σύζυγός μου, καὶ ποῦ εὑρίσκεται καὶ ἂν πέπρωται ποτε νὰ τὴν ἴδω.

— Τί λέγετε; ἀνεφώνησεν ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα. — Τί παράδοξον! ἐξακολουθήσατε· θὰ σᾶς διηγηθῶ κατόπιν...ἀλλ' ἐξακολουθήσατε, κάμετέ μου τὴν χάριν.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1812 ἔτους, εἶπεν ὁ Βούρμην, ἔσπευδον εἰς Βίλναν, ὅπου διέμενε τὸ σύνταγμά μας. Ἀφιχθεὶς εἰς σταθμόν τινα κατὰ προκεχωρημένην ἑσπέραν διέταξα νὰ ζεύξωσιν ἀμέσως τοὺς ἵππους, ὅτε αἴφνης ἠγέρθη φοβερὰ θύελλα καὶ ὁ σταθμάρχης καὶ οἱ ἁμαξηλάται μ' ἐσυμβούλευσαν νὰ περιμένω. Τοὺς ἤκουσα, ἀλλ' ἀνεξήγητος ἀνυπομονησία μ' ἐκυρίευσε· μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι κάποιος μὲ ὤθει. Ἐν τούτοις ἡ θύελλα δὲν ἐκόπαζεν· ἔχασα τὴν ὑπομονήν μου, διέταξα πάλιν νὰ ζεύξουν καὶ ἀνεχώρησα μὲ ἐκείνην τὴν καταιγίδα. Ὁ ἁμαξηλάτης ἔκρινε καλὸν νὰ ὁδηγῇ τοὺς ἵππους διὰ τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ ἔμελλε νὰ συντομεύσῃ τὸν δρόμον μας κατὰ τρία βέρστια. Αἱ ὄχθαι ἦσαν σκεπασμέναι ἀπὸ χιόνας· ὁ ἁμαξηλάτης διέβη πλησίον τοῦ μέρους ἐκείνου, ὅπερ ἐδείκνυε τὴν ὁδὸν καὶ τοιουτοτρόπως εὑρέθημεν εἰς ἄγνωστον μέρος... Ἡ θύελλα δὲν ἐκόπαζε· παρετήρησα φῶς καὶ διέταξα νὰ ὑπάγωμεν ἐκεῖ. Ἀφίχθημεν εἰς τὸ χωρίον. Ἐντὸς ξυλίνου ναοῦ ὑπῆρχε φῶς. Ἡ ἐκκλησία ἦτο ἀνοικτή· ὄπισθεν τοῦ περιφράγματος ἵσταντο ἕλκυθρά τινα· εἰς τὸ προαύλιον ἐβάδιζον ἄνθρωποί τινες.

«Ἐδῶ! ἐδῶ! ἐκραύγασάν τινες. Διέταξα τὸν ἁμαξηλάτην νὰ πλησιάσῃ.» Μὰ τί ἔγεινες, βρὲ ἀδελφέ; μοὶ εἰπέ τις: ἡ νύμφη εἶνε λιποθυμημένη· ὁ παπᾶς δὲν ξεύρει τί νὰ κάμῃ· ἡμεῖς ἑτοιμαζόμεθα νὰ γυρίσωμεν ὀπίσω. Ἔβγα λοιπὸν γλήγορα. Σιγῶν, ἐπήδησα τοῦ ἑλκύθρου καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ναόν, ἀμυδρῶς φωτιζόμενον ὑπὸ δύο ἢ τριῶν κηρίων. Κορασὶς ἐκάθητο ἐπὶ θρανίου εἰς σκοτεινήν τινα γωνίαν τοῦ ναοῦ· ἑτέρα ἔτριβετοὺς κροτάφους αὐτῆς. «Δόξα σοι ὁ Θεός, εἶπεν αὕτη: Εἴδατε κ' ἐπάθατε νὰ ἐλθῆτε. Ἐκοντέψετε ν' ἀποθάνετε τὴν κυρία».

Ὁ γέρων ἱερεὺς μ' ἐπλησίασε ἐρωτήσας με:

«Προστάζετε ν' ἀρχίσωμεν;»

— Ἀρχίσατε, ἀρχίσατε, πάτερ μου, ἀπεκρίθην ἐγὼ συγκεχυμένος.

Ἀνήγειρον τὴν κόρην.

Μοὶ ἐφάνη ὅτι δὲν ἦτο ἄσχημος.... Ἀκατανόητος, ἀσύγγνωστος ἐλαφρότης.... ἐστάθην πλησίον της πρὸ τοῦ ἀναλογίου· ὁ ἱερεὺς προσῆλθε· τρεῖς ἄνδρες καὶ ἡ θαλαμηπόλος ὑπεστήριζον τὴν νύμφην καὶ μόνον περὶ αὐτῆς ἠσχολοῦντο. Μᾶς ἐστεφάνωσαν. «Φιληθῆτε,» μᾶς εἶπον. Ἡ σύζυγός μου ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν της. Ἐγὼ ἠθέλησα νὰ τὴν ἀσπασθῶ... ἐκείνη ἔβαλε κραυγήν:

«Ἀχ δὲν εἶν' ἐκεῖνος! δὲν εἶν' ἐκεῖνος!» καὶ ἔπεσε λιπόθυμος.

Οἱ μάρτυρες διηύθυνον πρός με ἔντρομα βλέμματα. Ἐγὼ ἐστράφην, ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ ἀκωλύτως, ἐρρίφθην ἐν τῇ ἁμάξῃ καὶ ἐκραύγασα «ἐμπρός!»

— Θεέ μου! ἀνεφώνησεν ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα: καὶ δὲν ἠξεύρετε τί ἀπέγεινεν ἡ δυστυχὴς σύζυγός σας;

— Δὲν ἠξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ Βούρμην: δὲν ἠξεύρω πῶς λέγετε τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐστέφθην· δὲν ἐνθυμοῦμαι ἐκ ποίου σταθμοῦ ἀνεχώρησα. Τότε, τόσην μικρὰν σημασίαν ἔδωκα εἰς τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐνόχου τρέλλας μου, ὥστε ἀπομακρυνθεὶς τοῦ ναοῦ, ἐκοιμήθην καὶ ἐξύπνησα τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν τρίτον ἤδη σταθμόν. Ὁ συνοδεύων με τότε ὑπηρέτης ἀπεβίωσε κατὰ τὴν πορείαν καὶ οὕτω ἀπώλεσα πᾶσαν ἐλπίδα ν' ἀνεύρω ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐπερίπαιξα τόσον σκληρῶς καὶ ἡ ὁποία τώρα τόσον σκαιῶς ἐξεδικήθη.

— Θεέ μου, Θεέ μου! εἶπεν ἡ Μαρία Γαβριήλοβνα ἁρπάσασα τὴν χεῖρά του: εἶσθε σεῖς λοιπόν! Καὶ δὲν μὲ ἀναγνωρίζετε;

Ὁ Βούρμην κατέστη ὠχρός... καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας της.

(Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ).

Α. Γ. Κωνσταντινιδης

ΜΕΣΑΙΩΝ

Μοναστηρίσιά μου ὡμορφιὰ λευκὴ σὰν τ' ἀγιοκέρι
Ποῦ ἀπὸ τὸ μοσχολίβανο τὸ σῶμά σου εὐωδιάζει
Καὶ λάμπεις μὲς τὰ ράσσα σου τὰ μαῦρα σὰν ἀστέρι
Ἄνοιχ τὴν πόρτα τοῦ κελιοῦ, κανεὶς δὲν μᾶς κυτάζει...

—

Ἄνοιχ' τὴ πόρτα τοῦ κελιοῦ ὡμορφη εὐλογημένη
Μαζύ σου νὰ προσευχηθῶ, μαζύ σου ν' ἀγρυπνήσω..
Νὰ ἐλθῶ μὲς τὴν ἀγκάλη σου κρυφὰ τὴν ἁγιασμένη,
Καὶ τοῦ λαιμοῦ σου τὸ σταυρὸ ψυχή μου νὰ φιλήσω!

—

Τῆς φυλακῆς τὰ σίδερα ποῦ μ' ἔκλεισαν γιὰ 'ς ἕνα
Τάσπασα μὲ τὸν πόνο μου κ' ἤλθα νὰ 'σάνταμόσω
Ἄνοιχ' τὴ πόρτα τοῦ κελιοῦ καὶ κλεῖσε με 'κ ἐμένα
Εἰς τὴ θερμὴ ἀγκάλη σου τὴ ζῆση νὰ τελειώσω.

—

Κι' ἂν ἔλθῃ καὶ καμμιὰ στιγμὴ, πικρὴ δυστυχισμένη
Καὶ 'ς τὴν ἀγκάλη σου μὲ ἴδοῦν νἄμε γλυκὰ γυρμένος..
Σταυροκοπήσου τρεῖς φοραῖς ἐμπρὸς 'ς τὴν ἡγουμένη
Καὶ πές, πῶς ἀφ' τὸν οὐρανὸ εἶμ' ἄγγελος σταλμένος...

ΤΟ ΧΤΕΝΙΣΜΑ ΤΗΣ

Ἐμπρὸς εἰς τὸ καθρέπτη σου σκυμμένη
Ἐχτένιζες τὰ ὁλόχρυσα μαλλιά,
Καὶ μέσα 'ς τὸ γιαλὶ σὰν μαγεμένη
Ἐθαύμαζες τὴν ἴδια σου εὐμορφιά.

—

Μιὰ ἐπιθυμία 'ς τὰ μάτια σου κρυμμένη
Τὸ φῶς της ἐσκορποῦσε τὸ γλυκό,
Σ' ἂν τὴ κρυφὴ ἀγάπη 'ποῦ προσμένει
Τοῦ πόνου της νὰ εἰπῇ τὸ μυστικό.

—

Ἀνέβαιν' ἐκατέβαινε τὸ χτένι
Ἐπάνω 'ς τὰ χρυσὰ σου τὰ μαλλιά,
Καὶ ἡ πνοὴ 'ς τὰ στήθη σου κλεισμένη,
Ἀφ' τὴ γυμνή σου ἐφαίνετο ἀγκαλιά

—

Ἐγὼ 'ς ἐπαραμόνευα κρυμμένος
Κρατῶντας εἰς τὰ χεῖλη τὴν πνοή,
Σ' ἂν ζωντανὸς εἰς τὴ φωτιὰ πεσμένος
Ποῦ πρὶν πεθάνῃ χάνει τὴ ζωή.

Διον. Ηλιακοπουλος

ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀπὸ Γραβιᾶς εἰς Ἀμφισσαν καὶ Δελφούς.

Ἐν Γραβιᾷ ἐφιλοξενήθην παρὰ τῷ δημάρχῳ. Τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν 5 $^1/_2$ ἀναχωρήσας, ἔλαβον τὴν εἰς Ἀμφισσαν ἄγουσαν ἁμαξιτήν, τὴν διερχομένην διὰ τῆς περιφήμου κλεισωρείας, ἔνθα ὀλίγοι ἄνδρες καλῶς ὠχυρωμένοι δύνανται νὰ κωλύσωσι τὴν διάβασιν εἰς μυριάδας ἐχθρῶν. Μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶσι τοιαῦται θέσεις. Ὑπὸ ἔποψιν φυσικῆς καλλονῆς τὸ στενὸν εἶνε θαυμάσιον. Μαγικὸν τοπεῖον φέρον εἰς ἔκστασιν τὸν διαβάτην. Βουνοὶ καὶ λόφοι κατάφυτοι, ὕδατα καταρρέοντα, φύσις θάλλουσα καὶ ποικίλη. Μετὰ 1 ὥραν καταλιπὼν, χάριν συντομίας τὴν ἁμαξιτήν, κατῆλθον εἰς παραρρέοντα χείμαρρον καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων πλατάνων βαίνων, ἔφθασα μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εἰς Μύλους, θέσιν, ἔνθα ὑπάρχουσι πολλοὶ ὑδρόμυλοι καὶ τινα *νεροπρίονα* ὑλοτομίας. Ἐντεῦθεν ἠρξάμην τῆς ἀναβάσεως τῶν τελευταίων τῆς Οἴτης δειράδων καὶ μετὰ 1 ὥραν ἐξελθὼν τῆς κλεισωρείας, ἔφθασα εἰς ψυχρὰν κρήνην κάτωθι τοῦ βουνοῦ τῆς περιφήμου Ἀμπλιας κλειούσης ἐντεῦθεν τὴν κλεισώρειαν, ἔνθα ὁ Δερβὶς πασσᾶς κατετροπώθη ὑπὸ τοῦ Σκαλτσᾶ, τοῦ Τζαβέλλα καὶ τοῦ Νοταρᾶ. Ἀνὰ πᾶν βῆμα εὑρίσκει τις ἐν Ἑλλάδι θέσεις, ἃς ἀπηθανάτισεν ἡ εὐκλεὴς ἀρχαιότης, ἢ ἐδόξασεν ἡ μεγάλη ἡμῶν ἐπανάστασις. Πᾶς λίθος τῆς πατρίδος μας ὑψοῦται ὡς μεγαλοπρεπὲς μαυσωλεῖον.

Ἐνῷ καθήμενος παρὰ τὴν ψυχρὰν πηγὴν ἐθαύμαζον τὸ πρὸ ἐμοῦ ἐκτυλισσόμενον πανόραμα καὶ ἀπήλαυον τῆς τερψιθύμου ἐκείνης ἡδονῆς, ἣν μόνον ὁ πεζοπόρος ὁ μετὰ κοπιώδη πορείαν εὑρίσκων μίαν τόσον μαγευτικὴν τοποθεσίαν καὶ ψυχρὸν ὕδωρ δύναται νὰ ἐννοήσῃ, αἴφνης ἀκούω ὄπισθέν μου: «Γειά σου ρὲ βλάμη» στρέφω καὶ παρατηρῶ νέον χωρικὸν 25 περίπου ἐτῶν πελιδνὸν τὴν ὄψιν καὶ ἀσθμαίνοντα. — Καλῶς τὸ παλληκάρι. — Καὶ γιὰ ποῦ μὲ τὸ καλὸ τοῦ Θεοῦ;—Νὰ ἔτσι· ἦλθα νὰ 'δῶ τὸν τόπον σας· πάω διὰ Σάλωνα (Ἄμφισσαν)· θὰ πᾶμε συντροφιά; — Ναί· κ' ἐγὼ ἐκεῖ πάω· μὰ κάθησε ἀκόμα λιγάκι νὰ ξεκουρασθῶ· θὰ μάθῃς τὴν ἱστορία μου, θὰ σοῦ 'πῶ τὰ βάσανά μου.—Ὁπόσον ὄντως θλιβερὰ ἱστορία! Ἀκούσατε, ἀκούσατε αὐτὴν ὑμεῖς, οἵτινες χάριν τῶν μικροσυμφερόντων σας, χάριν ἀθλίας τινὸς μικροδοξῆς διηρέσατε τὸν λαὸν εἰς δύω ἀλληλοσφαζομένας καὶ μισουμένας μερίδας, ἐφέρατε τὴν νάρκην εἰς τὸ ἔθνος καὶ ὑπεσκάψατε τὸ μέλλον χώρας, ἧς ἡ ἐλευθερία ἐκτήθη μετὰ τόσους ἀγῶνας καὶ θυσίας, καὶ ἐφ' ἧς τοσαῦται στηρίζονται ἐλπίδες. Ἀκούσατε, ἀκούσατε.

—Ἀχ! καλλίτερα νὰ μὴ μ' ἔκανεν ἡ μάνα μου! Ξέρεις τώρα ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι; Ἀπὸ τὴ φυλακὴ τῆς Λαμίας. — Ἀπὸ τὴν φυλακήν! — Ναί· χτὲς βγῆκα ἀπὸ μέσα καὶ τώρα πάω πρώτη φορὰ 'ς τὸ χωριό μου, ὕστερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια φυλακή. Δὲν μὲ βλέπεις πῶς εἶμαι κίτρινος καὶ δὲν μπορῶ νὰ περπατήσω, ἐγὼ ποῦ ἔβγαινα τὰ βουνὰ σὰν πουλί. Ποῦ τὰ νειάτα, ποῦ ἡ χαραί· ἔξη χρόνια μὲ περιμένει ἡ ἀρραβωνιαστικιά μου, ἡ μάνα μου πέθανεν, ὁ γέρω πατέρας μου ὁ καϋμένος κοντεύει κι' αὐτὸς ν' ἀποθάνῃ πάντα κλαίοντάς με.—Κι' ἀπὸ ποιὰ αἰτία, φίλε μου, ἐφυλακίσθης;—Μὴν τὰ 'ρωτᾷς· ἄχ! νὰ 'μποροῦσα νὰ τοὺς ἔσφαζα ὅλους· ἤτανε Κυριακὴ κ' εἴχαμ' ἐκλογαίς. Ὁ βουλευτὴς Σ... μοῦ ὑποσχέθηκε νὰ μὲ διορίσῃ σὲ μιὰ θέσι· πῆρα τὸ μέρος του. Πάνω 'ς τὴν ἐκλογὴ τσακώθηκα μ' ἕναν ἄλλον 'ς τὸ ἄλλο κόμμα· τραβήξαμε τὰ μαχαίρια· πρόφθασα καὶ τὸν πλήγωσα. γιὰ νὰ μὴ μὲ συλλάβουν τράβηξα 'ς τὴν Λιάκουραν καὶ ἐκεῖ ἔμεινα ἕνα χρόνο φυγόδικος μαζὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους· μὰ δὲν ἤτανε ζωή· παραδόθηκα 'ς τὴν ἐξουσία καὶ καταδικάσθηκα 4 χρόνια φυλακή. Τώρα βγαίνω καὶ δὲν ξέρω πῶς θὰ ζήσω· ὅτι εἶχα τὸ ἔφαγα μέσ' 'ς τὴ φυλακή. Πῶς θὰ ζήσω δὲν ξέρω. Ν' ἀρχίσω ἀμέσως δουλειά, δὲν 'μπορῶ· εἶμαι ἄρρωστος· γιὰ τοῦτο ὅσοι βγαίνουν ἀπὸ ταῖς φυλακαίς, ξαναπᾶνε 'πίσω. —Ἐσύ, φίλε μου, νὰ πᾷς 'ς τὸ χωριό σου, νὰ προσταθήσῃς νὰ καλλιεργήσῃς τὰ κτήματα τοῦ πατρός σου, νὰ παντρευτῇς καὶ νὰ μὴ ἀνακατεύεσαι ποιὰ εἰς ἔτσι βρωμοδουλειαίς. Τί καταλαβαίνετε τύχα ποῦ σκοτώνεσθε γι' αὐτοὺς τοὺς μασκαράδες; τί καλὸ βλέπει ὁ τόπος ἀπ' αὐτούς;— Καλό; τοὺς κερρ...δες!—Ἅμα εἶναι τίμιος κ' ἐργατικὸς ἄνθρωπος, ὁ Θεος θὰ εἶνε πάντα μαζί σου.—Ἔτσι θὰ κάμω κ' ἐγὼ· θὰ δουλέψω. Δὲν ξέρεις πόσο εὐχαριστήθηκα ποῦ σὲ βρῆκα καὶ μὲ παρηγόρησες 'λίγο· θάμαστε πάντα φίλοι.

Καὶ λέγων ταῦτα ὁ ἄτυχης προσεπάθει, ὅσον ἠδύνατο, νὰ μὲ περιποιηθῇ· ἐζήτει ἐπὶ μόνως, ἂν καὶ ἀδύνατος νὰ λάβῃ τὸν ἕνα μου σάκκον, ὅπως μὲ ἀπαλλάξῃ μέρους τοῦ φορτίου· ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο νὰ μοὶ φέρῃ σταφύλια ἀπὸ τὰς ἀμπέλους, δι' ὧν διηρχόμεθα· ὅτε δὲ ἀπεχωρίσθημεν ἐν Ἀμφίσσῃ, ἐπιμόνως ἐζήτει νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ εἰς τὸ χωρίον του, ὅπως μὲ φιλοξενήσῃ· μοὶ ἔδωκε δὲ καὶ συστατικὸν γράμμα πρός τινας ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ συγγενεῖς του ποιμένας, ὅπως μὲ περιποιηθῶσι κατὰ τὴν ἐκεῖσε ἀνάβασίν μου.

Οὕτω συνδιαλεγόμενοι κατήλθομεν μετ' ἀρκετὴν ὥραν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀμφίσσης κατάφυτον ἐξ ἐλαιώνων καὶ ἀμπελώνων. Περὶ τὴν 11 $^1/_2$ π. μ. μετὰ 5 $^1/_2$ ὡρῶν ἐκ Γραβιᾶς πορείαν, ἐφθάσαμεν εἰς Ἀμφισσαν, ἥτις κεῖται ἐν μέσῳ φάραγγος, περικυκλουμένη ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων, ὡς ἐν φρουρίῳ· πρὸ αὐτῆς ὑπάρχει μόνον στενὴ πεδιάς, ἔνθα πυκνὸς ἐλαιών, φθάνων ἄχρι τοῦ Κρισσαίου κόλπου, ἔνθα ἡ Ἰτέα. Ἄνωθι τῆς πόλεως, ἐπὶ τῶν βράχων, εἶνε ἐκτισμένον τὸ φρούριον, ἔρημον ἤδη καὶ κατηρειπωμένον, οὗ αἱ βάσεις, ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων, φαίνονται Ἑλληνικαί. Τὸ φρούριον τοῦτο μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως διετηρεῖτο σῷον· ἐνταῦθα δὲ πολιορκηθέντες οἱ Τοῦρκοι ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθῶσιν ἐκ λειψυδρίας. Ἡ Ἄμφισσα (Σάλωνα) ὑπῆρξε τότε ἡ ἕδρα τῆς διοικήσεως τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, ἔνθα ἤδρευεν ὁ Ἄρειος Πάγος ὑπὸ τὸν Νέγρην.

Ἡ Ἄμφισσα ἀμφιθεατρικῶς, ὡς καὶ ἡ Λαμία ἐκτισμένη, εἶνε μικρὰ πόλις, ὀλίγας καλὰς ἔχουσα οἰκίας καὶ κάλλιστα ἀλλ' ὀλίγα ὕδατα. Ὡραία εἶνε ἡ σχολὴ ἡ ἀνεγερθεῖσα δαπάνῃ Γυαϊτζῆ καὶ Βασιλοπούλου καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἡ Ἄμφισσα ἔχει προσέτι 4 Εὐρωπαϊκὰ ἐλαιοτριβεῖα καὶ βυρσοδεψεῖα· τὸ ἔλαιον αὐτῆς εἶνε ἄριστον, ὡς καὶ αἱ ἐλαῖαι, αἵτινες ὅμως δὲν εὑρίσκουσιν ἀγορὰς πρὸς κατανάλωσιν. Ἡ Ἑλλὰς εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἡ χώρα τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἐλαίας. Ἂν κατορθώσωμεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἐν ταῖς ξέναις ἀγοραῖς κατανάλωσιν τῶν καρπῶν αὐτῶν καὶ τελειοποιήσωμεν τὰ ἐλαιοτριβεῖα καὶ τὴν οἰνοποιίαν, ἐξησφαλίσαμεν κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν εὐτυχίαν τῶν χωρικῶν μας. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἀμφίσσης δύναταί τις καλῶς νὰ διέλθῃ μίαν νύκτα. Τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν 3 μ. μ. ἔλαβον τὴν εἰς Δελφοὺς ἄγουσαν. Κατ' ἀρχὰς ἔβαινον ἐν μέσῳ τοῦ ἐ-

λαιῶνος ἐπὶ τῆς εἰς Ἰτέαν ἀγούσης ἀμαξιτῆς, ἣν κατέλιπον μετὰ 1 ½ ὥραν, λαβὼν τὴν εἰς Χρυσὸν ἄγουσαν, εἰς ὃν ἔφθασα μετὰ ἡμίσειαν ὥραν. Ὁ Χρυσὸς κείμενος παρὰ τὴν ἀρχαίαν Φωκικὴν πόλιν Κρίσσαν, τὴν γνωστὴν ἐκ τοῦ πρώτου Ἱεροῦ λεγομένου πολέμου ἢ Κρισσαίου, εἶνε ἐκτισμένος ἐπὶ ὀρεινοῦ τινος κλάδου τοῦ Παρνασσοῦ. Ἡ Κρίσσα θεωρεῖται, ὅτι ἔκειτο ἀκριβῶς ἐν τῇ θέσει Ἅγιοι Τεσσαράκοντα, ἔνθα καὶ ἐρείπιά τινα ὑπάρχουσιν. Κάτω ἐξαπλοῦται ὁ ἐλαιὼν ἐκτεινόμενος ἄχρι τοῦ Κρισσαίου κόλπου, εἰς τὸν μαρμαίροντα Κορινθιακόν, ἐκεῖ ἔνθα κεῖται ὁ λιμὴν τῶν ἐνταῦθα μερῶν, ἡ Ἰτέα. Ἐντὸς τῆς φάραγγος ῥέει ὁ Πλειστὸς ἐκβάλλων διὰ τοῦ ἐλαιοφύτου πεδίου εἰς τὸν Κορινθιακόν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν καλῶν οἰκιῶν τῆς μεγάλης κώμης Χρυσὸ ὑπάρχουσι δύω ὡραῖαι ἐκκλησίαι καὶ — θαυμάσατε! — κομψὸν δημοτικὸν μέγαρον τελευταίως ἀνεγερθὲν διὰ δαπάνης 40 χιλ. δρ., ἔνθα τὰ σχολεῖα, τὸ εἰρηνοδικεῖον, τὸ δημαρχεῖον καὶ ὁ σταθμὸς τῆς χωροφυλακῆς. — Ὥστε σεῖς ἔχετε ἕνα λαμπρὸν δήμαρχον, εἶπον εἴς τινα χωρικὸν προσδραμόντα μετὰ τῆς συνήθους εἰς τοὺς χωρικοὺς μας φιλοξενίας καὶ ἀγαθότητος νὰ μὲ ὁδηγήσῃ, ὅπως ἐξελθω τοῦ χωρίου. — Καὶ ἂν ἦτανε κακὸς τὸν βγάζαμε; — Ὀρθὴ ἡ ἰδέα, ἀλλὰ δυστυχῶς σπανίως ἐν τῇ πρακτικῇ ἐφαρμόζεται. Εὖγε εἰς τὸν δήμαρχον τῆς Κρίσσης, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τοὺς Κρισσαίους, οἵτινες φαίνονται πολὺ ἐξυπνότεροι τῶν ἄλλων.

Ἐκ Χρυσοῦ ἔφθασα μετὰ μίαν ὥραν δι' ἀνάντους ὁδοῦ εἰς τὸ χωρίον Καστρὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ.

Ἀπὸ Ἀμφίσσης εἰς Καστρὶ ὧραι τρεῖς.

Εὑρισκόμεθα ἤδη εἰς τὸ περίφημον μαντεῖον τῶν Δελφῶν, τὸν ὀμφαλὸν τῆς γῆς. Ἦτο ἡ 15η Αὐγούστου καὶ ἡ κώμη ἐπανηγύριζεν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Παναγίας· ὁ ἥλιος ἔδυεν ὄπισθεν τῶν ὑψηλῶν ὀρέων καὶ οἱ πανηγυρισταί, εὐειδεῖς νεάνιδες καὶ ὑψηλοὶ νέοι, κεκοπιακότες ἔσυρον τὸν χορὸν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου, εἰς ὃν ἦτο ἀφιερωμένη ἡ πόλις, ὡς καὶ ὁ ἄνωθι ὑψούμενος ποιητικὸς Παρνασσός. Ἐδῶ καθημένη ἡ Πυθία ἐξήγγελλε τοὺς προφητικοὺς αὐτῆς χρησμούς, οὓς ἤρχοντο ὅπως ἀκούσωσιν, οὐ μόνον οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας, πλούσια κομίζοντες ἀναθήματα, θησαυροὺς ὁλοκλήρους. Ἡ θέσις τῶν Δελφῶν εἶνε σοβαρὰ καὶ ἐπιβλητική, ἀξία ὅπως ἐμπνέῃ σέβας εἰς τοὺς προσερχομένους. Ἐνώπιον ὑψοῦται ἡ Κίρφις (νῦν Σκλεβενίτσα) κεκαλυμμένη ὑπὸ δασῶν. Κάτω οἱ ἀμπελῶνες καὶ ὁ ἐλαιών, πολλὰ δένδρα τοῦ ὁποίου λέγεται, ὅτι ἐγνώρισαν τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤκμαζε τὸ περίφημον μαντεῖον· περαιτέρω ὁ ῥυὰξ Πλειστός· ἐπὶ τῶν τελευταίων δειράδων τοῦ Παρνασσοῦ φαίνεται ὁ τροῦλλος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀραχώβης. Ὄπισθεν τοῦ χωρίου ὑψοῦνται οἱ δύω πελῶριοι βράχοι οἱ σχηματίζοντες τὸ ἱερὸν τῆς Πυθίας, οἱ σήμερον καλούμενοι Φιλιμπούκος καὶ Ροδινή, καὶ ὑπεράνω πάντων ἀθέατος ἐντεῦθεν ἡ χιονοσκεπὴς κορυφὴ τοῦ Παρνασσοῦ, ὑψηλὴ καὶ ἐπιβλητική, ἀπότομος καὶ μεγαλοπρεπής. Τὰ πάντα ἤδη ἐν ἐρειπίοις· ἐπ' αὐτῶν ὡς εἰρωνίᾳ ἐπικάθηνται αἱ ὀλίγαι πενιχραὶ οἰκίαι τοῦ Καστρίου. Μόνον αἱ πηγαὶ δὲν ἐστέρευσαν· ῥέουσιν εἰσέτι ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων, ψυχραὶ καὶ κρυσταλλώδεις, ὡς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἔλθετε, ἔλθετε, νεώτεροι ποιηταί, νὰ πίητε ἐκ τῆς Κασταλίας. Ἐντὸς τῶν λιμναζόντων ὑδάτων της βλέπω βατράχους τινὰς κοάζοντας καὶ πηδῶντας. Ἀ! Ἰδοὺ οἱ νεώτεροι ποιηταί μας! ψάλλετε, ψάλλετε· εἶσθε ἀξιοθαύμαστοι!

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου κεῖται ἡ θέσις τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔνθα ἔκειτο τὸ θυσιαστήριον καὶ ὁ ὀμφαλός, λευκὸς λίθος παριστῶν τὸ κέντρον τῆς γῆς. Ὑπὸ τὸν ναὸν ὑπογείως κεῖται τὸ θησαυροφυλάκιον, διηρημένον εἰς δωμάτια, ἔνθα οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον, ἰδίᾳ ἐν κινδύνῳ, τοὺς θησαυροὺς τοῦ ναοῦ. Τοιαύτας κρύπτας βλέπομεν καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Cesnola ἀνακαλυφθέντι ναῷ τοῦ Κουρίου ἐν Κύπρῳ, ἔνθα ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. Τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ναοῦ κατέχεται ὑπὸ δύω χωρικῶν οἰκιῶν, ἡ μία τῶν ὁποίων χρησιμεύει καὶ ὡς μουσεῖον, ἔνθα φυλάσσονται ἀντικείμενα μικρᾶς σπουδαιότητος. Ἐν τούτοις ἐξ αὐτῶν βλέπω ὡραῖον κορμὸν γυναικός, μικρὰ κομψὰ κιονόκρανα καὶ πολλὰς ἐπιγραφάς, ὧν μία θὰ ἀνῆκεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην. — «Τὸ κοινὸν τῶν Ἀμφικτυόνων ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ χρημάτων ὑπὸ τὴν τοῦ Φλαουίου Σωκλάρου ἐπιμελητείαν τὴν βιβλιοθήκην κατεσκεύασεν». Ὀλίγον χαμηλότερον τοῦ ναοῦ κεῖται ἡ Στοά, ἣν ὡς ἔκ τινος μεγάλης ἐπιγραφῆς φαίνεται, ὅτι ἀνέθηκαν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡ στοὰ αὕτη ἀνεκαλύφθη κατὰ τὰς μικρὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1881. Ἀνάγλυφόν τι παριστᾷ ἅρμα συρόμενον ὑπὸ ἵππων. Ἀναμιξὶ κεῖνται κίονες διαφόρου μεγέθους, ἕδραι καὶ κιονόκρανα Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ. Ἡ στοὰ αὕτη ἔχει τὰ περισσότερα ἐρείπια τῶν ἄλλων οἰκοδομημάτων τῶν Δελφῶν.

Μεταξὺ τῶν δύω ἀνωτέρω μνημονευθέντων πελωρίων βράχων, κεῖται τὸ περίφημον ἄντρον, ἔνθα ἐκάθητο ἡ Πυθία ἐξαγγέλλουσα τοὺς χρησμούς της. Ἐντὸς αὐτοῦ ὁδηγοῦσιν ἤδη τὴν μεσημβρίαν οἱ ποιμένες τὰς αἰγάς των. Ἔξωθι ῥέει ἡ Κασταλία, ἧς τὸ ὕδωρ ἔρχεται δι' ὑδραγωγείου λελαξευμένου ἐντὸς τοῦ βράχου. Οἱ κρουνοὶ αὐτῆς κατεστράφησαν ἐκ σεισμοῦ. Διὰ τοῦ ὕδατος τούτου ἐκαθαρίζοντο οἱ προσερχόμενοι εἰς τὸ χρηστήριον, ἀπαραλλάκτως ὡς σήμερον οἱ Μωαμεθανοὶ πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὰ τζαμία, καὶ οἱ Ἰνδοὶ εἰς τὰς παγόδας, ἔνθα ὁ μέγας ἱερεὺς τῶν Βραχμάνων. Ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου βράχου κεῖνται δύω λαξευταὶ νύμφαι (niches), ὧν ἡ μεγαλητέρα δύο ἢ τρία ἄτομα δυναμένη νὰ περιλάβῃ, μετεποιήθη εἰς ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῶν Δελφῶν κεῖται τὸ στάδιον, ἐγερθὲν ὑπὸ τοῦ πλουσίου (ὁμογενοῦς!) Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τοῦ κτίσαντος τὸ ἐν Ἀθήναις Ὠδεῖον τῆς Ῥηγίλλης. Ἐντὸς τοῦ βράχου διατηροῦνται εἰσέτι λελαξευμέναι πολλαὶ ἕδραι. Κατωτέρω κεῖται τὸ μέρος, ἔνθα συνήρχετο τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον· μεταξὺ τῶν μικρῶν του ἐρειπίων ὑπάρχουσι κιονόκρανα, μέρος μουσειακοῦ, καὶ τινες ἐπιγραφαί. Ἐπ' αὐτοῦ κεῖται ἤδη ὁ ναὸς τοῦ Προφήτου Ἠλίᾳ καὶ τὸ νεκροταφεῖον τοῦ χωρίου· πλησίον ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ βράχου λελαξευμένος τάφος μετὰ τριῶν νεκρικῶν θέσεων. Καὶ περαιτέρω μικρὸς ἐντὸς τοῦ βράχου χῶρος μετὰ λαξευτῶν καθισμάτων, ὃν ὁ ὁδηγῶν με φύλαξ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐκάλει ἀρχαῖον κουρεῖον. Ἐδῶ βλέπομεν καὶ τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου. Ἔν τινι οἰκίᾳ ὑπάρχει ὑπόγειος σκοτεινὸς τάφος, πρὸ πολλοῦ φαίνεται συληθείς, μετὰ τριῶν σαρκοφάγων, ὧν εἷς λαμπρᾶς τέχνης. Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας λαμβάνει παρ' ἑκάστου ξένου πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τάφου τούτου μίαν δραχμήν. Prix fixe! — Σοῦφεξε πάλιν τοῦ φωνάζουν οἱ ἄλλοι χωρικοί, οἵτινες τρέχουσιν, ὅπως ἴδωσι τὸν νέον ξένον, ὅστις βεβαίως θὰ εἶνε λόρδος. Ὅλοι οἱ περιηγηταὶ νομίζονται λόρδοι, οὐδεὶς δὲ πιστεύει, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ Ἕλλην περιηγητής. Ἐνθυμοῦμαι πέρυσιν, ὅτε ἐπεσκέφθην τὴν Χαλκίδα, ἀπελθὼν πεζὸς ἐξ Ἀθηνῶν, ὅτι ἤκουσα ὄπισθέν μου τὴν ἑξῆς φράσιν. — Αὐτὸς θὰ εἶνε ἡ λόρδος ἢ λωποδύτης! ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὅτι ἐὰν μὲν εἶνε ξένος, θὰ εἶνε βέβαια λόρδος περιηγητής, ἐὰν δὲ Ἕλλην βεβαίως λωποδύτης, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐταξείδευε πεζὸς καὶ δὲν θὰ ἔφερε παλαιὰ φορέματα καὶ τσαρουχία.

Ἄλλα οἰκοδομήματα ἐν Δελφοῖς ἦσαν τὸ θέατρον καὶ ἡ λέσχη, ἔνθα συνηθροίζοντο οἱ φλύαροι, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας ὁ Πολύγνωτος παρέστησε τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἰλίου καὶ τὸν Ἅδην. Ἐκ τούτων ἐλάχιστα σώζονται λείψανα. Ὁ ἱερὸς χῶρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειντο ὅλα ταῦτα τὰ οἰκοδομήματα, ἐπειδὴ κατ' ἀρχὰς ἦν ἀκανόνιστος καὶ ἀνώμαλος, ἰσοπεδώθη, κατασκευασθέντος μεγάλου τείχους πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ριφθέντων χωμάτων. Τὸ τεῖχος τοῦτο, οὗ βλέπομεν ἀρκετὰ λείψανα καὶ ὅπερ φθάνει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους τοῦ χωρίου μέχρι τοῦ ἑτέρου, κατεσκευασμένον ἐκ μεγάλων κυκλωπείων λίθων, ἀνήκει εἰς τὴν Πελασγικὴν περιοδον, ἐξ οὗ δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ πόσον ἀρχαῖον ἦτο τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν. Ἐπὶ τοῦ τείχους τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἀναρίθμητοι ἐπιγραφαὶ πρὸς τὸ μέρος τῆς Στοᾶς, ἥτις κεῖται ὑπ' αὐτό. Ἐκτὸς τῆς Κασταλίας ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι πηγαί, ὧν μία ἡ Κασσοτίς, μέχρι σήμερον σωζομένη, ἐξ ἧς ἔπινεν ἡ Πυθία, εἰσερχομένη εἰς τὸ μαντεῖον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐλούετο ἐν τῇ Κασταλίᾳ καὶ ἐθυμιάζετο διὰ θυσίας δαφνίνων φύλλων καὶ ἀλφίτων. Τρίτη τις κρήνη καλεῖται Δελφοῦσα. Ἐκτὸς τοῦ χωρίου κεῖται τὸ Γυμνάσιον, οὗ μόνον οἱ τοῖχοι σώζονται, καὶ ἐφ' οὗ εἶνε ἐκτισμένη μονή τις. Προσέτι φαίνονται καὶ ἐρείπια φρουρίου· ἐν δὲ τῇ πεδιάδι ἀνευρέθησαν καὶ τινες σαρκοφάγοι.

Τοιαῦτα περίπου τὰ ἐρείπια τῶν περιπύστων Δελφῶν, ὑπὸ τὰ ὁποῖα πιστεύεται, ὅτι κρύπτονται θησαυροὶ ὁλόκληροι ἀρχαιοτήτων, μέλλοντες νὰ συγκινήσωσι τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον. Πρὸς ἀνασκαφὴν αὐτῶν

δέον νὰ κατεδαφισθῇ ἅπαν τὸ χωρίον, ὅπερ θὰ μετατεθῇ εἰς κατάλληλόν τινα παρακειμένην τοποθεσίαν. Ἡ δαπάνη προϋπελογίσθη εἰς 500,000 χιλ. νομίζω φράγκων, τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ καταβάλῃ ἡ Γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία· οἱ Γάλλοι ἐζήλευσαν τὴν δόξαν τῶν Γερμανῶν, ἀνασκαψάντων τὴν Ὀλυμπίαν. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς βουλῆς ἡ Ἑλληνογαλλικὴ ἐμπορικὴ συνθήκη, ἐναυάγησαν καὶ αἱ περὶ ἀνασκαφῶν διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ἥτις δέον τέλος νὰ λύσῃ τὸ πρὸ τόσου χρόνου ἐκκρεμὲς τοῦτο ζήτημα. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ αἱ ἀρχαιότητες καταστρέφονται, οἱ δὲ Καστριῶται μέλλοντες νὰ κτίσωσι νέας οἰκίας, δὲν δύνανται νὰ ἐξοδεύσωσιν, ὅπως διορθώσωσι τὰς παλαιάς, αἵτινες πρόκειται νὰ κατεδαφισθῶσιν· οὕτω πολλαὶ ἐξ αὐτῶν εἶνε ἑτοιμόρροποι· ἡ πρό τινος δὲ γενομένη πλήμμυρα παρέσυρε πολλὰς τούτων.

Εἰς Δελφοὺς ἔφθασα περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· ἀμέσως προσῆλθεν ὁ φύλαξ τῶν ἀρχαιοτήτων, κληρονομήσας ἐκ τοῦ πατρός του τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ὅστις μὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν διὰ τοὺς ξένους προωρισμένην οἰκίαν καὶ μοὶ παρέσχε τὰς ὑπηρεσίας του. Ἡ οἰκία αὕτη, ἥτις κεῖται παρά τινα λείψανα ἀρχαίου οἰκοδομήματος, εἶνε ἀρκετὰ καλή, ὥστε εὐχαρίστως νὰ διέλθῃ τις τὴν νύκτα· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ φύλακος, ὅστις ἀμείβεται διὰ τοῦτο ὡς καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας του. Ἐν τοῖς βιβλίοις, τὰ ὁποῖα κρατοῦνται ἐνταῦθα, ἀναγινώσκω τὰ ὀνόματα πλείστων ξένων, ὧν πολλοὶ ἐπὶ μῆνας ὅλους διέτριψαν ἐνταῦθα μελετῶντες, ἐλαχίστων δὲ δυστυχῶς Ἑλλήνων. Ἀφοῦ ἐδείπνησα καὶ ἀνεπαύθην ἐπ' ὀλίγον, παρεκάλεσα τὸν φύλακα νὰ μοὶ εὕρῃ κατάλληλον ὁδηγὸν πρὸς ἀνάβασιν εἰς τὸν Παρνασσόν. Χωρικοί τινες ἐκεῖ ἐσταυροκοπήθησαν. — Καλὲ τώρα νύκτα θὰ βγῆς πάνω; ὕστερα ποῦ τόσο δρόμο ποῦ ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Ἄμφισσα! — Θέλω νὰ δῶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὴν κορυφὴ καὶ γιὰ νὰ φθάσω ἐγκαίρως πρέπει νὰ φύγω τώρα, διότι θὰ χρειασθῶμεν 8—9 ὧραις γιὰ νὰ βγοῦμε. — Μὰ πάνω ἔχει λύκους καὶ φυγοδίκους καὶ δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ βγῆτε νύκτα. — Ὅπως κι' ἄν ἔχῃ θὰ πάω ἀπόψε, γιατὶ δὲν μπορῶ νὰ περιμένω ἀκόμη δυὸ μέραις ἄλλως τε μπορεῖ καὶ νὰ βρέξῃ αὔριον καὶ νὰ μὴ μπορῶ ν' ἀνέβω (ὡς πράγματι καὶ συνέβη τὴν ἐπαύριον). — Καὶ πότε θὰ δῆς τ' ἀρχαῖα; — Αὔριον, ὅταν ἐπιστρέψω. — Καλλίτερα εἶνε νὰ μείνῃς αὔριον νὰ δῆς, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν Παρνασσὸν νὰ κατέβῃς 'ς τὴν Ἀράχωβα, κ' ἔτσι θὰ γλυτώσῃς κάμπασον δρόμον· (καὶ τῷ ὄντι ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε ἡ καλητέρα). — Ἐγὼ ὅμως ἀπεφάσισα νὰ βγῶ ἀπόψε, καὶ ἅμα πῶ ἕνα πρᾶγμα θέλω νὰ τὸ κάνω. — Ὅπως ἀγαπᾷς. — Ὁ φύλαξ δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀντιστῇ καὶ ἀπῆλθεν, ὅπως μοὶ εὕρῃ ὁδηγὸν καὶ ζῶον διὰ τὰς ἀποσκευάς. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ θέλων νὰ πληροφορηθῶ, ἐὰν ἦτο φρόνιμον ν' ἀνέλθω κατὰ τοιαύτην ὥραν εἰς τὸν Παρνασσόν, ἀπῆλθον εἰς τὸ μαντεῖον, ὅπως τὸ ἐρωτήσω περὶ τῆς ἀναβάσεως! Μετ' ὀλίγον ἤκουσα ἀνάρθρους τινὰς καὶ συγκεκομμένας λέξεις καὶ φωνάς, καὶ γέρων μάντις ἐξελθὼν μοὶ εἶπε τὸν ἑξῆς χρησμόν. — Ξένε, ὅστις θεοπρόπος προσῆλθες, πλούσια κομίζων ἀναθήματα εἰς τὸ ἀλάνθαστον μαντεῖον, ἄκουσον, τί ἐξήνεγκεν ἐμπνεύσει θείᾳ ἡ ἱερὰ Πυθία· «Ἴξεις ἀφίξεις οὐ θνήξεις ἀνιών». — Ὁ χρησμὸς ἦτο σαφής· δὲν ἐκινδύνευον οὔτε ἐκ τῶν λύκων, οὔτε ἐκ τῶν πολυαριθμοτέρων φυγοδίκων, φυγοποίνων, φυγοστράτων, φυγοπόνων. Καὶ ὄντως ἀνῆλθον καὶ κατῆλθον χωρὶς οὐδὲν εὐτυχῶς νὰ πάθω.

(ἕπεται) Γ. ΦΡΑΓΓΟΓΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΠΟΥ ΕΙΣ ΤΟΠΟΝ

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΙ 5,000 ΠΑΡΘΕΝΟΙ ΤΗΣ ΔΑΧΟΜΕΗΣ

Ἡ ἀφρικανὴ ἀμαζὼν δὲν εἶνε νεώτερον δημιούργημα. Χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ βασιλέως Γκεζέ, ἢ Γεσό, πάππου τοῦ νῦν βασιλεύοντος, ὅστις, ἐνοχλούμενος ἀναμφιβόλως ὑπὸ τῶν πολλῶν αὐτοῦ γυναικῶν, ἀγνοῶν δὲ πῶς νὰ τὰς χρησιμοποιήσῃ, ἀπεφάσισε νὰ τὰς κάμῃ στρατιώτας. Ἡ μετατροπὴ αὕτη, τοῦ χαρεμίου εἰς στρατῶνα ἐπέτυχε πέραν τῶν προσδοκιῶν αὐτοῦ, διότι ὁ βασιλεύς, χάρις εἰς τὸν νέον του στρατόν, ἐνίκησε τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ, καταστρεψάσας πάντας τοὺς ὁμόρους λαούς. Ἐκ συμφέροντος, ἢ ἐξ ὀίκῆς ἀναμνήσεως, οἱ διάδοχοι τοῦ Γκεζέ, διετήρησαν τὸ ὑπὸ τοῦ πατρός των δημιουργηθὲν στρατιωτικὸν σῶμα, ἀνανεοῦντες αὐτὸ ὁλονέν, καὶ περιλαμβάνον σήμερον 4 ἕως 5000 ἀμαζόνων.

Διαιροῦνται εἰς τρία σώματα: τὸ κέντρον, ὅπερ καλεῖται βασιλικὴ φρουρά, τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα. Ἅπασαι φέρουσαι σχεδὸν τὴν αὐτὴν στολήν, χιτῶνα ἐξ ἀλευκάντου βάμβακος, ἄνευ χειριδῶν, ἐνίοτε χρωματιστόν, περισκελίδα μέχρι τῶν γονάτων καθήκουσαν, καὶ τοὺς πόδας γυμνούς ὡς ὅπλα δέ, δόρυ, μεγάλην ἀμφίστομον μάχαιραν, καὶ καραβίναν χορηγουμένην ἀντὶ πληρωμῆς ὑπὸ τῶν εἰσπρακτόρων. Μόνον ἡ κόμμωσις αὐτῶν διαφέρει· αἱ τοῦ κέντρου ἔχουσι τὴν κεφαλὴν ξυρισμένην, αἱ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος διατηροῦσιν ἕνα ἢ δύο βοστρύχους, αἱ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὅλην τὴν κόμην. Χάρις εἰς τὴν διαφορὰν ταύτην, ὁ βασιλεὺς δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ ἐκλαμβάνων ἐν τῇ μάχῃ τὴν δεξιὰν ἀντὶ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος.

Αἱ κυρίαι, ἢ μᾶλλον αἱ δεσποινίδες αὐταί, εἰσὶ καταδεδικασμέναι, ἐπὶ ποινῇ θανάτου, εἰς ἐντελεστάτην ἁγαμίαν. Ἐν τοῖς τάγμασιν αὐτῶν δὲν ὑπάρχει ὁ παῖς τοῦ στρατοῦ. Ἡ ἀγαμία ὅμως αὕτη δὲν εἶνε αἰώνιος: παύει, ὅταν τελειώσῃ ἡ θητεία αὐτῶν, οὖσα πενταετὴς ἢ ἑξαετής. Ἀπαλλασσόμεναι τῆς ὑπηρεσίας, εἰσέρχονται εἰς τὸ τοῦ βασιλέως χαρέμιον, ἐὰν ἡ καλλονή των ἔθελξε αὐτόν, καὶ οὕτω ἀφοῦ τὸν ὑπηρέτησαν ὡς στρατιῶται, τὰς χρησιμοποιεῖ καὶ ἄλλως. Συχνότερον ὅμως ἡ Α. Μ. τὰς δίδει ἢ τὰς πωλεῖ εἴς τινα τῶν ἀξιωματικῶν του.

Ἀμαζὼν ἀφεθεῖσα, ἢ μᾶλλον ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ἐφεδρείας, διότι δύναται νὰ κληθῇ ὑπὸ τὰς σημαίας, πωλεῖται ἀντὶ τριάκοντα ἢ πεντήκοντα χιλιάδων κωρὶς (κογχυλίων χρησιμευόντων ἀντὶ νομίσματος) ἤτοι ἀντὶ 300 ἢ 500 δραχμῶν. Ἡ τιμὴ αὕτη δὲν εἶνε μεγάλη διὰ γυναῖκα γνωρίζουσαν τὸν χειρισμὸν τῶν ὅπλων, καὶ δυναμένην ἐν ἀνάγκῃ νὰ προστατεύσῃ, νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν σύζυγόν της, νὰ μονομαχήσῃ ἀντ' αὐτοῦ, νὰ φονεύσῃ τοὺς ἐχθρούς του. Νὰ φονεύσῃ! Εἶνε ἡ δύναμίς της, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἡ ἀδυναμία της: ἀγαπᾷ νὰ φονεύῃ ὅπως αἱ ἄλλαι γυναῖκες ἀγαπῶσι νὰ θωπεύωσι.

Οὐδὲν θέλγει αὐτὴν πλειότερον τοῦ ἀποκεφαλίζειν. Ζήτημα ἀγωγῆς: ὁ βάρβαρος βίος, ὃν διάγει, ἡ ἐπιβαλλομένη αὐτῇ τρομερὰ πειθαρχία, οἱ ἀγῶνες, αἱ μάχαι, αἱ σφαγαί, αἱ πρὸ αὐτῆς διαπραττόμεναι ὠμότητες, ἡ ἀνατεθειμένη αὐτῇ ἐντολὴ τοῦ θύειν τοὺς αἰχμαλώτους, τοῦ φονεύειν τοὺς πληγωμένους, ἀνέπτυξαν τὰ σκληρὰ αὐτῆς ἔνστικτα, τὰ ἔνστικτα τῆς φυλῆς αὐτῆς, διότι ἡ ὠμότης τῶν Δαχομαίων εἶνε παροιμιώδης παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς. Οἱ γείτονες αὐτῶν Ἀχαντή, τὰς ἀποκαλοῦσιν ἄγριαι θῆρία.

Ἡ ἀμαζὼν χαίρει ἐπὶ τῇ ὠμότητί της, ἀγαλλιᾷ ὅταν φέρωσι νέους αἰχμαλώτους διὰ νὰ φονευθῶσι, παρίσταται δὲ εἰς τὴν καταδίκην των, ἐνῷ ὁ λαιμός, τὸ στῆθος οἱ πάλλοντες ρώθωνες, τὸ φιλήδονον καὶ ἠμιανοικτὸν στόμα, τὸ σῶμα της, φρυάττουσιν ἐξ ἡδονῆς.

Λαμπραὶ γυναῖκες! Καὶ νὰ δύναταί τις νὰ νυμφευθῇ μίαν ἢ δύο ἀντὶ ὀλίγων εἰκοσαδράχμων. Πῶς νὰ διστάσῃ τις, ἰδίᾳ ἐν χώρᾳ, ὅπου ἡ ἁμαρτία τόσον αὐστηρῶς τιμωρεῖται, ὥστε ἡ γυνὴ καὶ ὁ συνενόχος αὐτῆς πρέπει καλῶς νὰ σκεφθῶσι πρὶν διαπράξωσι τὸ ἔγκλημα τοῦτο; Ἀλλ' ἀναγνώσατε μᾶλλον τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Guillevin. Ὁ ὑποπλοίαρχος οὗτος, περιτρέχων τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Δαχομέης, ἐγένετο μάρτυς τοῦ ἑξῆς γεγονότος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ Γιδὰχ εἰς Ἀμπομεῦ.

«Ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἀφυπνίσθημεν ὑπὸ τοῦ παρατεταμένου θορύβου τοῦ τὰμ-τάμ. Ὑποθέσαντες, ὅτι κάτι ἔκτακτον συμβαίνει, ἐνεδύθημεν καὶ μετέβημεν εἰς τὴν κεντρικὴν τοῦ χωρίου πλατεῖαν. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκετο δυστυχής τις δεδεμένος χεῖρας καὶ πόδας· τὸ στόμα αὐτοῦ ἦτο πλῆρες ξηρῶν φυτῶν τὸ δὲ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ φύλλων βανανέας, ἐφ' ὧν εἶχον ἀφίσει ὀπάς τινας ὅπως ἀναπνέῃ. Κατηγορεῖτο ἐπὶ ἀνόμῳ ἔρωτι πρός τινα τῶν γυναικῶν ἑνὸς τῶν ἀρχηγῶν τῆς χώρας. Πάντες οἱ πρὸ τοῦ καταδίκου διερχόμενοι Δαχομαῖοι τὸν ὕβριζον, τὸν ἔτυπτον, τὸν ἐπέπληττον δεινῶς ἐπὶ τῷ διαπραχθέντι ἐγκλήματι.

Μετὰ τὰς βασάνους ταύτας, ἠκούσθησαν ἄσματα καὶ ὁ θόρυβος τοῦ τὰμ-τάμ, εἶτα δ' ἐπηκολούθησε νεκρικὴ σιγή. Ὁ μέγας ἀρχηγὸς ἀπήγγειλε τὴν καταδίκην ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Δαχομέης.

Τῷ ἔδωσαν σταγόνας τινας ῥωμίου, εἶτα ὁ δήμιος τὸν ἔτυψε διὰ ῥοπάλου ἐπὶ τοῦ αὐ-

γένος καὶ ὁ κατάδικος ἐκυλίσθη εἰς τὴν κόνιν.

Ἡ σκηνὴ αὕτη καθίστατο μᾶλλον πένθιμος, ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν δάδων.

(Μετάφρ. Κ.)

ADOLPE BEBOT.

HENRY GREVILLE

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

(Μυθιστορία)

Ἡ Κλεοπάτρα ἠγνόει τί ὤφειλε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Οὐλρίκου. Ἠσθάνετο χαράν, ἀλλὰ δὲν τῇ ἐπετρέπετο νὰ διαχύσῃ τὴν χαράν της μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ ἐξήρχετο ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης, ἥτις μέχρι τοῦδε ὑπῆρξεν ἰδική της. Ὤ, ἡ ἡμέρα ἐκείνη! Ὁπόσην χαρὰν ἠσθάνετο φανταζομένη τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἀλλὰ φεῦ! ἦτο εἰσέτι μακράν! Ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἐποίει γνωστὴν τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ὁ Νεουτὼφ, ὅστις ἐθεώρει ἑαυτὸν εὐτυχῆ διὰ τὴν ἀργοπορίαν ταύτην, δι' ἧς κατώρθωνε νὰ κρατῇ εἰσέτι πλησίον του ἐκείνην ἣν ἠγάπα, ἐφαίνετο ὀλίγον εἰς ἀπέβλεπε μετὰ δυσαρεσκείας εἰς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ ἐπραγματοῦτο ἡ αἰτησίς του.

Ἡ ἀργοπορία τῆς ἀποφάσεως τοῦ αὐτοκράτορος προήρχετο ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τῆς Αὐτοκρατείρας, ἥτις ἰσχυρίζετο ὅτι ἡ παραχώρησις τοῦ διαζυγίου θὰ ἔδιδε πολὺ κακὸν παράδειγμα καὶ θὰ ἐνεθάρρυνε μυρία ἄτοπα.

— Μόνη ἐξέλεξε τὴν μοίραν της καὶ ὀφείλει νὰ τὴν ὑποστῇ.

Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις τῆς αὐτοκρατείρας.

Ὅταν ἡ Κλεοπάτρα ἔμαθε τοῦτο, ἡ ἀποθάρρυνσις της ὑπερέβη πᾶν ὅριον καὶ αἱ δυνάμεις της, αἵτινες μετὰ τὴν συγκατάνευσιν τοῦ Νεουτὼφ ἤρξαντο νὰ ἐπανέρχωνται, τὴν ἐγκατέλιπον ἤδη ὁλοσχερῶς. Δὲν εἶχεν οὐδένα παρήγορον καὶ ἔφθινε μόνη. Αὐταὶ δὲ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Οὐλρίκου αἱ θερμαὶ ὡς φιλήματα τὴν συνεκίνουν χωρὶς νὰ τὴν στηρίζωσιν. Εἶχεν ἀνάγκην νὰ τὸν βλέπῃ, ἵνα ἀναζωογονῆται ἀλλὰ τοῦτο δὲν τῇ τὸ ἐπέτρεπον αἱ ἀρχαί της. Οὕτω παραφερομένη ὑπὸ τῆς δίνης τοῦ πάθους της ἐλησμόνει τὸν ὑπόλοιπον κόσμον καὶ ἔμενε μόνη μετὰ τῶν ἐπιστολῶν του ἄνευ ὕπνου καὶ ἡσυχίας.

«Πρέπει ἡ κυρία κόμησσα νὰ ὑπάγῃ μόνη νὰ ἴδῃ τὴν αὐτοκράτειραν, τῇ εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁ δικηγόρος της· Ἀρκεῖ νὰ τὴν ἴδῃ ἡ Μεγαλειότης της καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ συγκινηθῇ.

Συνεπῶς ἡ Κλεοπάτρα ἠτήσατο ἀκρόασιν καὶ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν της αὕτη τῇ παρεχωρήθη ἄνευ ἀναβολῆς. Μετέβη ἀμέσως ἀλλὰ μετὰ τῆς ψυχρότητος ἐκείνης τῆς καρδίας τῆς ἀπορρεούσης ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ καθ' ἣν οὐδενὸς, ἀγαθοῦ προσδοκωμένου, δὲν φοβεῖται τις οὐδὲν κακόν.

Ἡ αὐτοκράτειρα τὴν ὑπεδέχθη ματὰ τοσαύτης ψυχροτητος, ὥστε ἐκ τῶν πρώτων της λέξεων ἐνόησεν ὅτι ἐγένετο δεκτὴ ἁπλῶς ἵνα τῇ ἀποταθῶσιν ἐπιπλήξεις.

«Σᾶς εἶχον εἰδοποιήσῃ κυρία, τῇ εἶπεν ἡ ἄνασσα ὅτι δὲν θὰ σᾶς προσέφερον τὴν ἀρωγήν μου ἂν ποτε μετενοεῖτε διὰ τὸν γάμον σας. Ἀλλ' ἡμεῖς, παρὰ πᾶσαν συμβουλὴν μου, συνήψατε συνοικέσιον, ὅπερ καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ἐθεώρει ἀνάρμοστον. Τὸ σφάλμα σας ἂς ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας.

Ἡ Κλεοπάτρα προσέκλινεν εὐσεβάστως καὶ ἐξῆλθεν. Οὔτε ἓν δάκρυ δὲν ἀνῆλθεν εἰς τοὺς ξηροὺς ὀφθαλμούς της. Τί τὴν ἐνδιέφερον οἱ ἔλεγχοι καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοκρατείρας; Πάντες τὴν κατηγόρουν· οἱ περιφρονηθέντες ἐρασταί της οἱ ἀντίζηλοί της, οἱ φίλοι της καὶ οἱ ἐχθροί της· ἀλλὰ δὲν ἐμερίμνα περὶ οὐδενός! Ὅμως ἂν ἡ αὐτοκράτειρα τῇ ἐμνησικάκει τὸ διαζύγιον δὲν θὰ τῇ ἐδίδετο· καὶ τότε τί θὰ ἐγίνετο ὁ Οὐλρῖκος; Μόλις εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸ κλειστὸν ὄχημά της, διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς περὶ διαζυγίου αἰτήσεώς της, ἐξήρχετο μόνον ἐν κλειστῇ ἁμάξῃ, καὶ παρετήρησε τὸν Δ' Ἄλσεν πορευόμενον κατὰ μῆκος τῶν κιγκλίδων τοῦ Παραδείσου, μὲ κεφαλὴν κατανεύουσαν καὶ βεβυθισμένην εἰς ζοφωδεστάτην μελαγχολίαν. Ἔθιξεν ἓν κομβίον καὶ τὸ ὄχημα ἔστη ἐνώπιον τοῦ νεανίου. Οὗτος δὲ αὐτομάτως πως εὑρέθη παρὰ τὸ πλευρόν της ἐν ᾧ οἱ δύο κέλητες τοὺς ἔφεραν δρομαῖοι εἰς τὸ παρὰ τὸν κῆπον δάσος.

Χωρὶς νὰ προφέρωσιν οὐδὲ λέξιν ἔλαβον τὴν χεῖρα ἀλλήλων ὡς ἄλλοτε... Εἶχε παρέλθει πολὺς καιρὸς ἔκτοτε δι' αὐτούς!.... καὶ μὲ κεκλεισμένους ὀφθαλμοὺς ἠκολούθουν τὸ θελκτικὸν ὄναρ τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν των. Τὸ πᾶν εἶχε τελειώσει ἤδη ὅτε εὑρίσκοντο πλησίον ἀλλήλων καὶ ἡ αὐτοκράτειρα δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ εὑρίσκωνται οὕτω καὶ νὰ ἀπολαμβάνωσιν!

— Ἀ! φιλτάτη, εἶπεν ὁ Δ' Ἄλσεν ὅταν εὑρέθησαν ἀρκούντως μακρὰν εἰς τὸ δάσος ἵνα μὴ φοβῶνται πλέον τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ἐνόμισα ὅτι ἀπέθνησκον μὴ δυνάμενος πλέον νὰ σὲ βλέπω. Εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνέ τις τόσον δυστυχὴς καὶ ὅμως τόσον εὐτυχὴς ὅσον εἶμαι τὴν στιγμὴν ταύτην!

Ἐκείνη ἐμειδίασε, τηροῦσα πάντοτε κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ σφίγκουσα τὴν χεῖρά της ἐντὸς τῆς χειρὸς τοῦ νεανίου.

— Ἀλλὰ θὰ γίνῃς ἐν τούτοις ἰδική μου; Τὴν ἠρώτησε ἀτενίζων αὐτὴν τρυφερῶς.

— Ναί! τῷ ἀπεκρίθη ρεμβωδῶς.

— Πότε θὰ ἔχωμεν τὸ διαζύγιον;

— Δὲν γνωρίζω.

Οὗτος ἐποίησε βιαίαν τινὰ κίνησιν καὶ ἡ χεὶρ του ἐγκατέλειψε τὴν ἰδικήν της· ἀλλ' ἡ Κλεοπάτρα ἔσπευσε νὰ τὴν ἀναλάβῃ διότι ἡ χεὶρ αὕτη τῇ ἔδιδε ζωὴν καὶ θάρρος.

— Πῶς; ἀλλ' εἶνε ἔγκλημα νὰ σᾶς τὸ ἀρνοῦνται! Ὁ γάμος σας ἦτο μέγα ἁμάρτημα ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου, ὥστε πρώτιστον καθῆκον τῶν δυναμένων εἶνε νὰ σᾶς ἐλευθερώσωσιν ἀπὸ τοῦτο. Φιλτάτη μου, αὐτὸ βεβαίως εἶνε τὸ μόνον σας ἁμάρτημα ἀλλὰ βαρύνει πολὺ ἐφ' ὑμῶν καὶ δὲν θὰ ἐξιλεωθῆτε εἰμὴ μόνον ὅταν δυνηθῆτε νὰ ὑπακούσητε εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ.

Ἐφ' ὅσον ὡμίλει καθίστατο θερμότερος καὶ εὐγλωττότερος, ἡ δὲ Κλεοπάτρα τὸν ἤκουε μεθ' ἡδονῆς καίτοι μόλις κατενόει τὰ λεγόμενά του. Δὲν ἤρκει ὅτι ἦτο πλησίον της καὶ τῇ ἐλάλει;

— Μὴ μὲ ἐλέγχετε, τῷ εἶπε θλιβερῶς. Γνωρίζετε, ὅτι ἐγὼ τοὐλάχιστον, πράττω ὅ,τι δύναμαι.

— Τί σᾶς εἶπεν ἡ αὐτοκράτειρα; Τὴν ἠρώτησε διὰ ὡραίας φωνῆς. Διότι δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἔρχεσθε ἐκ τῆς αὐτοκρατείρας.

Ἡ δυστυχὴς ἐστέναξεν ἀναμιμνησκομένη τῶν λόγων τῆς αὐτοκρατείρας.

—Δὲν θέλει· τῷ ἀπεκρίθη μετὰ πικρίας.

Ὁ Δ' Ἄλσεν προσεπάθησε νὰ κρατήσῃ κίνημα ἀνυπομονησίας.

— Καὶ λοιπὸν τί μέλλετε νὰ πράξητε;

— Δὲν γνωρίζω.

Ἐπὶ τούτῳ τὴν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του μετὰ παραφορᾶς:

— Καὶ ὅμως πρέπει νὰ τὸ γινώσκῃς ἀγάπη μου... Ἀσπάσθητι τὴν θρησκείαν μου καὶ θὰ σοὶ παραχωρηθῇ ὅ,τι σοὶ ἀρνοῦνται ἐνταῦθα.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐκίνησε τὴν κεφαλήν:

— Ἡ θρησκεία σας δὲν θὰ ἐδέχετο ἐμὲ τὴν ἄπιστον σύζυγον. Οὔτε ὑμεῖς αὐτός, ὅστις εἴπατε ὅτι ἠθέλετε νὰ μὲ λάβητε ἀγνήν. Καὶ ὅμως εἶμαι ἡ αὐτή... πάντοτε.

— Εἶνε πταῖσμα μου! εἶπεν οὗτος μετὰ πολλῆς πικρίας. Μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σας εἶσθε εὐτυχής. Ἔζῆτε ἐν τῷ ἁμαρτήματι ἀλλ' ἡ ψυχή σας ἠγνόει τὸ πταῖσμα σας. Ὅταν δὲ ἐγὼ ἠνέῳξα τοὺς ὀφθαλμούς σας ἠρχίσατε νὰ δοκιμάζητε τὴν θλῖψιν... Κλεοπάτρα δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον ἂν δὲν μὲ ἐγνωρίζατε;

Ἡ Κλεοπάτρα προσεκολλήθη εἰς αὐτὸν ἀπελπιστικῶς:

— Μὴ λέγῃς τοῦτο! Ἤδη οὐδὲν ἄλλο μοὶ μένει ἐν τῷ κόσμῳ πλὴν σοῦ, τῷ εἶπε, καὶ ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους παραφόρως.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἡνίοχος ἐπανήρχετο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀφοῦ κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς Κλεοπάτρας περιῆλθε τὸ δάσος. Ἔμελλον ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀλλήλων χωρὶς νὰ γνωρίζωσι πότε ἔμελλον νὰ συναντηθῶσι καὶ πάλιν!

— Εἶνε εὐχάριστον ὅτι συνηντήθημεν τοὐλάχιστον! εἶπεν ἡ Κλεοπάτρα μελαγχολικῶς μειδιῶσα.

— Πότε θὰ συναντηθῶμεν καὶ πάλιν; τὴν ἠρώτησε.

— Κύριος οἶδε! τῷ ἀπεκρίθη.

— Τί μέλλετε νὰ πράξητε;

— Μέλλω νὰ συμβουλευθῶ τὸν στρατηγόν.

Ὁ Οὐλρῖκος συνέσφιγξε τοὺς ὀδόντας καί:

— Τὸν μισῶ ἐψιθύρισεν.

— Ὄχι, ὑπέλαβεν ἡ Κλεοπάτρα, ἐγὼ τὸν σέβομαι. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἥρως, καὶ δὲν πρέπει νὰ ὁμιλῆτε περὶ αὐτοῦ ἢ μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης.

— Αὐτὸς σᾶς χωρίζει ἀπ' ἐμοῦ!

— Καὶ ὅμως αὐτὸς προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἑνώσῃ..... Οὐλρῖκε ἂν μὲ ἀγαπᾶτε μὴ μοῦ ὁμιλῆτε πλέον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἢ ἂν μοῦ ὁμιλήσητε, λέγετέ μου καλὸν δι' αὐτόν.

— Τότε προτιμῶ νὰ μὴ σᾶς ὁμιλῶ ποσῶς, τῇ ἀπεκρίθη σκυθρωπῶς.

Μόλις ἀπεῖχον ἤδη ἑκατοντάδας τινὰς βημάτων ἀπὸ τῆς οἰκίας καὶ ἡ Κλεοπάτρα λαμβάνουσα τὴν χεῖρά του:

— Ἂς μὴ χωρισθῶμεν οὕτω, τῷ εἶπε· σκεφθῆτε, ὅτι μόνη ἡ ἀνάμνησίς σας δύναται νὰ μοὶ δώσῃ δύναμιν, ἵνα ὑποστῶ τὸν ἀγῶνα ὃν μέλλω νὰ διέλθω καὶ θὰ ἦτο πολὺ σκληρὸν πρᾶγμα νὰ γνωρίζω, ὅτι εἶσθε ὠργισμένος ἐναντίον μου. Οὐλρῖκε, ἐστὲ συμπαθὴς πρὸς ἐμέ....

Τὴν ἐθεώρησε διὰ τῶν μεστῶν ἔρωτος μελανῶν ὀφθαλμῶν του καὶ:

— Σὲ λατρεύω, τῇ εἶπε. Ζῶ διὰ σὲ μόνην. Ἴδε, ἴγεινα γελοῖος, ζητήσας ἄδειαν ν' ἀπέλθω χάριν τῆς ὑγείας μου· καὶ ὅμως ἔμεινα ἐνταῦθα ἄνευ λόγου. Δὲν γνωρίζει οὐδεὶς, ὅτι μένω διὰ σέ, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ τὸ μαντεύσωσι.

— Θὰ ἦτο καλήτερον ἴσως, τῷ ἀπεκρίθη. Ὁ φόβος τοῦ σκανδάλου, ἴσως θὰ ἠνάγκαζε νὰ ἀποχωρήσωσιν οἱ ἐπιμένοντες εἰσέτι.

— Ναί, ἀλλὰ σύ! Σὺ ἡ τοσοῦτον ὑπερήφανος τί θὰ ὑπέρερες!

— Ὑπέρεφα ἤδη ἀρκοῦντα, ὑπέλαβεν ἡ Κλεοπάτρα μετ' ἀδιαφορίας, ὥστε ἂν δεήσῃ νὰ ὑποφέρῳ ὀλίγα εἰσέτι δὲν βλάπτει, ἀρκεῖ ν' ἀποδῶσιν ἐπ' ἀγαθῷ... Ἀλλ' ἐφθάσαμεν. Ὑγείαινε, φίλε μου.

— Χαῖρε, ἀγάπη μου.

Ἡ ἅμαξα ἔστη πρὸ τῆς βαθμίδος καὶ ὁ Οὐλρῖκος κατῆλθε πρῶτος καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Κλεοπάτραν.

— Καλὴν ἑντάμωσιν κόμησσα, τῇ εἶπε

— Χαίρετε, κύριε.

Αὕτη εἰσῆλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ οὗτος κατῆλθε τὴν δενδροστοιχίαν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ Κλεοπάτρα ἅμα εἰσῆλθε διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὸν σύζυγόν της.

— Ἡ Αὐτοκράτειρα σᾶς ἐκράτησεν ἐπὶ πολύ, τῇ εἶπεν ὁ Νεουτὼφ. Τί νέα κομίζετε;

— Πολὺ κακά. Ἀλλ' εἶδον τὸν Οὐλρῖκον Ἄλσεν.

Ἡ ὄψις της ἦτο χαρωπὴ καὶ ὁ Νεουτὼφ τὴν παρετήρησε μετ' ὀϊκτου.

— Τί θαυμαστὸν πρᾶγμα εἶνε ὁ ἔρως, τῇ εἶπε. Ἵνα σᾶς βλέπω οὕτω θὰ ἐθυσίαζον εὐχαρίστως ἅπασαν τὴν φιλοτιμίαν μου. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν θὰ ὠφέλει εἰς οὐδέν. Τί σᾶς εἶπεν ἡ Αὐτοκράτειρα;

— Οὔτε κἂν ν' ἀκούσῃ περὶ τῆς ὑποθέσεως θέλει.

Ὁ Νεουτὼφ ἐποίησε βήματά τινα ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου του.

— Εἶνε φοβερὸν εἶπεν. Ἄλλοτε ἔλεγον, ὅτι ἤμην ὁ πεισμονέστερος τῶν στρατηγῶν τῆς Ρωσσίας, θὰ τοῖς ἀποδείξω ἤδη, ὅτι εἶμαι καὶ ὁ πεισμονέστερος τῶν ἀνθρώπων. Πρέπει νὰ ἐνεργήσωμεν ἄλλως.

Συνεπῶς ἐκάλεσε καὶ πάλιν τὸν δικηγόρον του, ὅστις ἤρχισεν ἐπίσης νὰ λαμβάνῃ μέγα ἐνδιαφέρον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ τὸν ἠρώτησε περὶ τοῦ πρακτέου:

— Δὲν ἔχετε κανένα στενὸν φίλον παρὰ τῇ Αὐτοκρατείρᾳ; ἠρώτησεν οὗτος μετά τινα σκέψιν.

— Ὄχι.... εἶπεν ἀφῃρημένως πως ἡ Κλεοπάτρα. Ἀλλ' ὁ Νεουτὼφ ἐγείρων τὴν κεφαλήν:

— Ναί.... ἀντεῖπεν, ἔχομεν τὸν Μέγαν δοῦκα Βορίς.

Ἡ Κλεοπάτρα ὠχρίασε· θὰ ἦτο πολὺ δεινὸν ν' ἀναγκασθῇ νὰ παρακαλέσῃ αὐτόν, ὅπως μεσιτεύσῃ. Τὴν αἰτίαν τῆς συγκινήσεως τῆς Κλεοπάτρας ἀναγνοὺς ὁ Νεουτὼφ ἐπὶ τοῦ προσώπου της προσέθηκε:

— Θὰ ὑπάγω ἐγώ!

Καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του ζητῶν παρ' αὐτοῦ ἀκρόασιν. Ἡ ἀπάντησις δὲν ἐβράδυνε νὰ φθάσῃ καὶ ἦτο, ὡς ὁ κόμης προσεδόκα:

«Θὰ εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς νὰ σᾶς ἴδω».

Βορίς

Ἐν τούτοις ὁ μέγας δοὺξ κατῴκει κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸ ἐπὶ τῶν νήσων ἀνάκτορον καὶ ἦτο δυσκολώτατον διὰ τὸν στρατηγὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν πορείαν, ἕως ἐκεῖ. Δὶς ἢ τρὶς κατ' ἐπανάληψιν ἐδοκίμασε τὰς δυνάμεις του, ἀλλ' αἱ ἐξοιδημέναι κνῆμαί του δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν βοηθήσωσι.

— Πρέπει νὰ ὑπάγῃς σύ, τέκνον μου, τῇ εἶπεν ἐπὶ τέλους. Ἐπεθύμουν νὰ τὸ πράξω ἐγὼ χάριν σου; ἀλλὰ βλέπεις ὅτι δὲν πταίω ἀφοῦ δὲν δύναμαι...,

— Ἡ Κλεοπάτρα ἐταπείνωσε τὴν κεφαλήν. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ πίῃ καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο. Ὥστε τὴν μεθεπομένην ἀνεχώρησε διὰ Πετρούπολιν ὅπου ὁ μέγας δοὺξ εἶχε πέμψει τὸ ὄχημά του, ἵνα τὴν παραλάβῃ.

Κατὰ τὴν πορείαν ἡ ψυχή της ἦτο πλήρης πικρίας καὶ ἀναμνήσεων. Πλήρης πικρίας, ὄχι διότι ἠσχύνετο νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὃν ἐνόμισεν ἄλλοτε ὅτι ἠγάπα, νὰ τὴν βοηθήσῃ νὰ νυμφευθῇ ἄλλον, ἀλλὰ διότι ἐνεθυμεῖτο, ὅτι τὴν τελευταίαν φορὰν καθ' ἣν εἶδε τὸν φίλον τοῦτον, ἦτο εἰσέτι εὐτυχής. Πόσον μεμακρυσμένη τῇ ἐφαίνετο ἡ ἡμέρα τῶν γυμνασίων ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως, καθ' ἣν εἶχεν ἰδεῖ τὸν μέγαν δοῦκα διὰ τελευταίαν φορὰν καὶ καθ' ἣν ἔσχε τὴν συνέντευξιν μετὰ τοῦ Οὐλρίκου, ἥτις ἀπεφάσισε τὴν τύχην της! Ἤδη τὸ εὐτυχὲς παρελθὸν ἐφαίνετο ἐντὸς παχείας ἀχλύος καὶ τὸ μέλλον δὲν ὑφίστατο πλέον. Μόνον τὸ παρὸν ἦτο πρὸ αὐτῆς ἐν μορφῇ χιμαίρας...

(Ἕπεται)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἀπὸ τῆς σήμερον ἐπαναλαμβάνονται τακτικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς. — Ἐκραγείσης ἀπεργίας τῶν ἐν Ἀθήναις στοιχειοθετῶν τυπογράφων, ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων τινῶν ἐγένετο ἐν ἀταξίᾳ ἐπὶ τινας ἡμέρας. Εὐτυχῶς χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν τῶν κ. κ. δημοσιογράφων καὶ τὰ μέτρα ἅτινα ἔλαβεν ἡ Ἕνωσις αὐτῶν οἱ ἀπεργοῦντες ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἔργά των. — Ἀπεδίωσεν ἡ ἱστορικὴ δέσποινα Ρεγγίνα Γιαννίτση ἡ κόρη τοῦ Τουρκοφάγου Νικηταρᾶ. — Ὁ κ. Ν. Γ. Ζωρίφης προσήνεγκε 10,000 δρ. ὑπὲρ τοῦ ἀνεγειρομένου μεγάρου τοῦ Φιλ. Συλλόγου Παρνασσοῦ. — Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν συνεστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν ἐμπορ. ἐπιμελητηρίων ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνῃ, καὶ Ἀλεξανδρείᾳ. — Γενικὸς ἐπὶ θεωρητῆς τοῦ στρατοῦ διωρίσθη ὁ ἀντιστράτηγος κ. Β. Σαπουντζάκης. — Ἀνώνυμος ὁμογενὴς προσήνεγκε δωρεὰ ἐκ 200,000 δρ. πρὸς ἀγορὰν νέου καὶ μεγάλου τηλεσκοπίου τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ἐξεδόθη τέλος ὁ Σουλτανικὸς Ἰραδὲς ὁ ἐπικυρῶν τὴν διακανόνισιν τοῦ προνομιακοῦ ζητήματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης θ' ἀνακαλέσῃ ἤδη τὴν παραίτησίν του. — Ὑπουργικὴ κρίσις ὑφίσταται ἐν Ἰταλίᾳ ἕνεκα τῆς ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ἥττης τοῦ ὑπουργείου Κρίσπη. — Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν ἐν Ἱσπανίᾳ ἐξασφαλίζει πλειοψηφίαν εἰς τὸ συντηρητικὸν κόμμα. — Ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας ἐπισκεφθήσεται μετὰ ἕνα μῆνα τὰ Ἱεροσόλυμα, μεθ' ὃ θὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Κέρκυραν. — Εἰς τὰς ἐν Τύνιδι σχολὰς εἰσήχθη τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ αὐτόθι Ἕλληνος προξένου ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τοῦ Γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ ἰνστιτούτου ὁ ὑποδιευθυντὴς κ. Βῶλτερ ὡμίλησε περὶ τῆς Ἀφροδίτης τοῦ Ἀλκαμένους, ἐπιδείξας διαφόρους στάσεις αὐτῆς ἐν ποικίλαις εἰκόσι· ὁ κ. Ἥρνες περὶ ἐμπορικῶν σταθμῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐξήτασεν ἐν πλάτει τὴν ἀττικὴν μνᾶν· καὶ ὁ διευθυντὴς κ. Δαῦρπφελδ ἐπραγματεύθη τὰ περὶ τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ θόλου. — Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐνεργοῦνται ἀνασκαφαὶ περὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Αἰγείρας πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαιοτήτων. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν πολλοὶ ἀρχαιοι τάφοι, πήλινα ἀγγεῖα τεθραυσμένα, δακτυλιόλιθοι καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἀρχαιολογικῆς ἀξίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Οἱ φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βουκουρεστίου παρασκευάζουσι παράστασιν τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους μεταπεφρασμένης εἰς τὴν Ρουμανικήν. — Πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς Γερμανίας ὁ κλεινὸς ἱστορικὸς Ἐρνεστος Κούρτιος ἀνέγνω εὔγλωττον πραγματείαν περὶ τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων Ρώμης καὶ Ἑλλάδος. — Ἐτελεύτησε πρὸ μικροῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι ὑπέργηρως ὁ ἐπιφανὴς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἱστοριογράφος, Γεώργιος Βάγκροφτ. Ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ ὑπῆρξε θερμὸς φιλέλλην, συνεμαθήτευσε δὲ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Γοτίγγης μετὰ τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου τοῦ γένους Κωνσταντίνου Ἀσωπίου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀπεδίωσεν ὁ ἐνδοξότατος τῶν συγχρόνων ζωγράφων Μεισσονιέ, ὅστις κατέστη διάσημος διὰ τὸ μικρογραφικὸν σχῆμα τῶν πινάκων του καὶ τὴν μεγάλην τιμὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεποιοῦντο οὗτοι. Ἀπειράριθμα εἶνε τὰ ἔργα του, διεσκορπισμένα παρὰ τοῖς φιλοτέχνοις καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων: ἱστορικοὶ πίνακες καὶ προσωπογραφίαι διάφοροι. Τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων τῶν Παρισίων μετεῖχεν ἀπὸ τοῦ 1834. Τὰ θέματα πλείστων εἰκόνων του ἀποτελοῦσιν οἱ δύο Ναπολέοντες, ὁ μέγας καὶ ὁ τρίτος, καὶ αἱ ἐκστρατεῖαί των. Μέχρι τινὸς οὐδενὸς ἄλλου ζωγράφου ἐν Γαλλίᾳ αἱ εἰκόνες ἐπωλήθησαν εἰς τοιαύτας τιμάς, οἷαι αἱ ἰδικαί του. Κατὰ τὸ 1867 ἡ Ἔφοδος τῶν θωρακοφόρων ἠγοράσθη ἀντὶ 150 χιλ. φράγκων ὑπὸ Ἀμερικανοῦ τινος φιλοτέχνου. Ἕτερος Ἀμερικανός, ὁ Στέβερτ, ἐπλήρωσε 300,000 δι' ἕνα στρατιωτικὸν πίνακα, πρὸς σύνθεσιν τοῦ ὁποίου κατηνάλωσε 15 ἔτη ἐργασίας. Ὁ Μεσονιὲ ἐγεννήθη τὸ 1815.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Μετὰ μικρὸν αἱ δύο μεγαλοπόλεις Παρίσιοι καὶ Λονδῖνον συνενωθήσονται διὰ νέου μέσου συγκοινωνίας, τῆς τηλεφωνικῆς. Αἱ ἐργασίαι λήγουσι περὶ τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἡ συγκοινωνία ἐγκαινιάζεται τῇ 1ῃ Μαρτίου. Ἡ τοῦ τηλεφωνικοῦ κάλω καταβύθισις γενήσεται τῇ 15 Φεβρουαρίου Τὸ εἰσπραχθησόμενον τέλος εἶνε δέκα φράγκα κατὰ τρίλεπτά. Τὴν συγκοινωνίαν θὰ ἐγκαινίσωσιν ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας καὶ ἡ ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας δι' ἀνταλλαγῆς προσαγορεύσεων.

*

Ἐν Γαλλίᾳ λόγος πολὺς γίνεται περὶ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν Ἰωάννην Νικό, ὅστις εἰσήγαγε τὸ

πρῶτον τὸν καπνὸν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅστις θεωρεῖται ὡς εὐεργέτης τῆς Γαλλίας διότι τὴν ἐπρόικισε μὲ σημαντικὸν ἐκ τοῦ φόρου τοῦ καπνοῦ εἰσόδημα. Τὸν πρῶτον σπόρον καπνοῦ ἔπεμψεν εἰς Γαλλίαν ὁ Νικὸ τῷ 1560 καὶ μετὰ ἑξήκοντα ἔτη, τῷ 1627, ἐπεβάλλετο ἤδη εἰ. τὴν χώραν ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος ὑπὸ τοῦ καρδιναλίου Ρισελιέ. Ὁ φόρος οὗτος συνιστάμενος εἰς 40 σολδία διὰ τὰς 100 λίτρας εἰσεπράττετο μέχρι τοῦ 1697 ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τοῦ βασιλέως ἀνερχόμενος εἰς 200.000 φράγκων περίπου· ἔκτοτε ὅμως αὐξήσας σύσιωδῶς κατέστη μία τῶν σημαντικῶν προσόδων τοῦ κράτους.

Μέχρι τοῦ 1790 εἰσέπραξε τὸ κράτος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τούτου περὶ τὰ 250 ἑκατομμύρια· Τῷ 1791 ὁ φόρος οὗτος κατηργήθη· τῷ δὲ 1810 Ναπολέων ὁ Α'. ἵδρυσε τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου εἰσέπραττε καθ' ὅλην τὴν βασιλείαν του 40 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Τῷ 1830 τὸ εἰσόδημα ἀνῆλθεν εἰς 45 ἑκατομμύρια, κατὰ δὲ τὰ πέντε ἑπόμενα ἔτη εἰς 42 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Τὸ ὅλον ἀπὸ τοῦ 1621 μέχρι τῆς σήμερον ἡ Γαλλία εἰσέπραξεν ὡς φόρον καπνοῦ τὸ ποσὸν 9 δὶς ἑκατομμυρίων φράγκων ἤτοι 9,000 ἑκατομμυρίων.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Π.* Οὐδόλως ἐπηρεάζει τὴν Ἑ β δ ο μ ά δ α τοῦτο. Δύνασθε νὰ ἔχητε ὅσας θέλετε φιλολογικὰς πατέντας καὶ τὸ ἔργον σας νὰ κριθῇ ἀκατάλληλον, ὅπως ἐπίσης νὰ ἀπερρίφθη ἀλλαχοῦ παρ' ἡμῖν δὲ νὰ γίνῃ εὐχαρίστως δεκτόν. Εἰς μερικὰ ποιήματα βλέπετε ἔχομεν ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ... κρίνειν. — Κ. Ἔχει π ο λ ὺ αἴσθημα καὶ ὀ λ ί γ ο ν πνεῦμα ... ἀξιομνημόνευτος δὲ ἰδίᾳ ἡ στροφή:

«Πουλάκι μου τὸ δόντι σὲ πονεῖ;

ὡς φέρουσα εἰς φῶς νέαν ἀνακάλυψιν: ὅτι τὰ πουλάκια.. ἔχουσι δόντια. Δὲν τὸ ἠξεύραμεν. — Π α υ σ α ν ί α. Ζητήσατε ἀλλαχοῦ θέσιν ἢ ἐν ταῖς στήλαις ἡμῶν. — Α. Ν. Μ. Τ ε ρ γέ σ τ η ν, Ι. Κ. Ν ε μ έ α ν, Κ. Ι. Κ., Π. Σ., Μ. Τ, Ἰ ω Τρ, Ε. Π Ἀ μ ι σ σ ό ν, Κ. Ἀντ., Δ. Α. Σ κ ό π ε λ ο ν. — Ν. Ε. Ρ ό δ ο υ Ἰ. Π. Π α ξ ο ύ ς. Σπ. Γ. Κ έ ρ κ υ ρ α ν, Μ. Β. Γ α λ ά ζ ι ο ν: — Κ. Κ. καὶ Β. Μ α ρ α θ ό κ α μ π ο ν Σ ά μ ο υ. — Ν. Ἐμμ. Π Ἡ μ ε ρ ο β ύ γ λ ι ο ν. Ἐ λ ή φ θ η σ α ν. Εὐχαριστοῦμεν. — Γ. Κ. Κ ω ν σ τ ά ν τ ο σ α ν. Ἐνεγράφητε. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. — Π ό μ. Πάντοτε! — Ἰπ. Μ. καὶ Στ. Δ Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν Τὸ αἰτούμενον στέλλεται. — Σ τ ε φ ά ν ῳ Π., Π λ ά τ ω ν ι κλ αἱ ἀπαντήσεις τοῦ Διογένους θὰ κριθῶσιν ὅλαι ὁμοῦ. — Ἀνυπομόνῳ, Σ μ ύ ρ ν η ν α'. Οἱ Σύντροφοι ἐκεῖνοι ἐστοίχισαν πολλὰ εἰς τὴν Ἑ β δ ο μ ά δ α· ἰδίᾳ δὲ καταδίωξιν ἐν Κρήτῃ καὶ κλεῖσιμον θυρῶν τινων τῆς ὁμόρου. Ἐν τούτοις γνωρίζομεν ὅτι τὸ τέλος σᾶς ἀνήκει καὶ θὰ τὸ λάδητε. Περὶ τῆς 6' ἐρωτήσεως θ' ἀπαντήσωμεν διὰ συνεχίσεως τῶν σχετικῶν ἄρθρων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν Σμύρνῃ διανομὴν ἀποτάθητε εἰς τὸν νέον ἡμῶν ἀντιπρόωπον ἐὰν πράγματι εἶσθε ἀνυπόμονος — Γ. Δ. Σ· Λαμίαν Κ Ι. Σ., Ε. Ε. Μ ο λ ά ο υ ς, Μ α ρ. Τ. Λ ά ρ ι σ σ α ν Παντ. Κ. Π ύ ρ γ ο ν Στεφ. Δ. καὶ Ν. Ἀρ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν — Ἀ ρ γ. Β. Μ α σ σ α λ ί ά ν, Μ ι χ. Κ. Ι. Κ έ ρ κ υ ρ α ν Ι. Π. Π ά τ ρ α ς. Ν. Μ. Σ ύ ρ ο ν. Κ. Γ. Π ε ι ρ α ι ᾶ. Ι. Μ. Ν. Ἄ ν δ ρ ο ν. Σ τ. Π α ρ. Χ α ν ί α. Κ. Ν. Λ ε υ κ ά δ α. — Α Α. Π ά τ ρ α ς. Ι. Α. Π. Γ α λ ά ζ ι ο ν, Μ. Β. Ὀ δ η σ σ ό ν. Κ. Ν. Σ τ. Μ ό σ χ α ν. Ν. Κ ο ν Κ α λ α φ ά τ ι ο ν Γ. Δ ή μ. Β ρ α ΐ λ α ν, Ἐμμ. Ν. Κ ά τ ρ ο ν. Ε. Θ. Τ ε ρ γέ σ τ η ν. Ἀγγελίαι ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑβδομάδος» διαθέσεις καὶ ἐνεργείας σας. — Β. Δ. Ἀπόδοτε εἰς τὴν Ἀπεργίαν ἢ μᾶλλον εἰς τὴν κατανίγουσαν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ ἔτους ἐργασίαν τὴν ἔλλειψιν ἀπαντήσεων εἰς τὰς τοιαύτας ἐρωτήσεις. Μόλις κατορθοῦμεν καὶ ἀπαντῶμεν εἰς τὰς ἐμπορικάς. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου θὰ εὕρωσι καὶ αἱ λοιπαὶ τὴν σειράν των. — Π ε ρ ι τ τ ῶ. Κωνσταντινούπολιν Ἐπαναλαμβάνομεν συχνά, πολὺ συχνὰ μίαν λέξιν σας: Ἐλησμονήθημεν.....

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

P. Decharme. Μυθολογία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, σύγγραμμα βραβευθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας καὶ τοῦ πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν συλλόγου. Μετάφρασις Ἀλ. Καράλη. Τεῦχος 4ον.

Colocotrones: Klepht and Warrior translated from the Greek, and Prefaced with an account of the klephs by Mrs Edmonds. With an Introduction by M. J. Gennadius, Greek Minister — Resident, London. — Illustrated.

Ἀγγέλλονται

Arnds. Ρωμαϊκὸν δίκαιον, μεταφρασθὲν καὶ σημειώσεων ἐπαυξηθὲν ὑπὸ Ἰ. Θ. Κυριακοῦ. (Ἐνοχικὸν Δίκαιον) Τομ. Β'. Τευχ. 15.

Α. Φ. ΦΑΓΚΑΒΗ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Διηγηματικὴ ποίησις. — Ὁ Λαοπλάνος. — Ἡ ταξειδεύτρια. — Δῆμος καὶ Ἑλένη. — Διονύσου πλοῦ.. — Ὁ γοργὸς ἱέραξ. — Ὀδυσσείας Α. Δ ρ ο μ α τ ι κ ὴ π ο ί ῆ σ ι ς. — Εὐριπίδου, Φοινισσῶν μέρος Α'. — Οἱ τριάκοντα. Ὁ τόμος δρ. 4

Διηγήματα. Μέρος Α'. — Ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως. — Λέϊλα — Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον · Ὁ τόμος δρ. 4

Διηγήματα. Μέρος Β'. — Ὁ συμβολαιογράφος. — Οἱ ὑφανταὶ τῆς Ἄνσης. — Αἱ φυλακαὶ ἢ ἡ κεφαλικὴ ποινή. — Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον. — Γλουμυμαούθ — Εἰς τὰς κορυφάς. — Ἡ Ναϊάς. — Ἡ Ἀμαζών. — Ἐμάη. Ὁ τόμος..... δρ. 4

Διηγήματα. Μέρος Γ' — Τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Ἐλισαβετπόλεως. — Ὁ καμινάπτης · — Καλμίνα. — Αἱ δύο ἀδελφαί. - Βρούτος Κουρτέρρος. — Οἱ δύο υἱοί. — Ὁ ἀδάμας. — Ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια — Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις. — Βιογραφία τοῦ Βρεχθείου — Ἡ συνέντευξις τῆς Δρέσδης. — Ἐπιστολαὶ ἐκ Βιρολίνου. Ὁ τόμος δρ. 4

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΙΣ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΦΑΚΕΛΛΩΝ ΠΑΛΛΗ καὶ ΚΟΤΖΙΑ ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΑΚΤΑΙ ΕΠΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΩΝ Monogrammes Σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ · ΚΑΡΤΟΝΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ · ΚΑΡΤΕΣ ΑΛΒΟΥΜΙΝΕ · ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΚΑΡΤες ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΛοι · ΠΛΑΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑΙ · ΣΑΠΩΝΕΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙ · Τὰ καλλίτερα ὑπάρχοντα ἐν Ἑλλάδι ΚΑΤΑΣΤΙΧΑ · ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρὸς
Ὀδ. Πατησ. 9

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς—Κορίνθου—Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.25π	11.25	1.45	Πάτραι ἀν.	7.40π	11.45	—
Ἀθῆναι »	7.—	12.—	2.90	Αἴγιον »	9.24	1.02	—
Κόρινθος ἀφ.	10.—	2.54	5.45	Κόρινθος »	1.20μ	4.10	7.—π
Αἴγιον »	1.57	5.55	—	Ἀθῆναι ἀφ.	4.30	7.10	10.22
Πάτραι »	3.35	7.15	—	Πειραιεὺς »	5.—	7.40	10.55

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

	π.μ.	μ.μ.		π.μ.	μ.μ.
Κόρινθος ἀν.	10.25	4.15	Μύλοι ἀν.	—	1.10
Ἄργος ἀφ.	12.17	6.28	Ναύπλιον »	9.30	—
Ναύπλιον »	—	7.05	Ἄργος »	10.10	1.40
Μύλοι »	12.45	—	Κόρινθος ἀφ.	12.25	3.42

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου

	π.μ.	μ.μ.	μ.μ.		π.μ.	μ.μ.	μ.μ.
Πάτραι ἀν.	7.20	4.15	2.—	Πύργος ἀν.	7.—	2.—	3.05
Ἀχαΐα ἀφ.	8.15	4.57	2.55	Γαστούνη »	8.24	3.12	4.40
Μανωλάς »	9.18	5.48	4 —	Δεχαινὰ ἀφ	8.47	3.33	5.05
Δεχαινὰ »	9.47	6.15	4 40	»	8.50	3.35	6.40π
» ἀν.	9.50	6.17	6·45π	Μανωλάς »	9.19	4.06	7.15
Γαστούνη »	10 20	6.46	7.22	Ἀχαΐα »	10.11	4.58	8.18
Πύργος »	11.40	8.05	8.50	Πάτραι ἀφ.	10.55	5.50	9.15

Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ
13—Ὀδὸς Κάπνικαρέας—13

Τοποθετήσεις ἠλεκτρικῶν κωδώνων, τηλεφώνων, τηλεγράφων, ἀλεξικεραύνων κλπ.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ
ἐπιστημονικῶν καὶ ἰατρικῶν ἐργαλείων.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
διαφόρων ὑλικῶν τῶν ἐργολάβων.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

Καθηγητὴς ἔχων διαθεσίμους ὥρας τινάς, ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικῆς ἐν βραχεῖ διαστήματι καὶ μὲ συγκαταβατικὰ σχετικῶς δίδακτρα. Ἡ «Ἑβδομάς» συνιστᾷ αὐτὸν δια τὴν καλὴν καὶ πρακτικὴν αὐτοῦ μέθοδον.

Διεύθυνσις Ὀδ. Πενταχωτῶν 29.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΑΕΩΝΗ